

1561

התקשרות

מצורף גם
לשבועון
כפר חב"ד

190060 / Freidin Levi

כינוס ילדים, י"ט תשרי תשמ"א

כל אחד צריך לצאת ל'פרשת דרכים', שבה עומדים יהודים שאינם יודעים
לאיזה כיוון ללכת, ולצעוק: לכו בדרך המובילה ל'מקלט' מהיצר הרע, ואל
תלכו בדרך המובילה לשאול ואבדון, חס ושלום!

התוועדות עם הרבי / עמוד 3

03

זהו התפקיד המוטל על כל אחד ואחד: צריך לצאת לפרשת דרכים, שבה עומדים יהודים שאינם יודעים לאיזה כיוון ללכת ולהורות להם את הדרך שבה צריך ללכת. צריך ללכת לאותם יהודים ולהכריז ולצעוק: "מקלט! מקלט!" – לכו בדרך המובילה ל"מקלט" מ'גואל הדם', שהוא היצר הרע, השטן שמקטרג, ואל תלכו בדרך המובילה לשאול ואבדון, חס ושלום! •

התועדות עם הרבי

04

בני ישראל נודדים במדבר, והמסע נמשך ארבעים שנה. המסע במדבר מסמל את המסע של הנשמה בעולם הזה, את התקדמותה שלב אחר שלב בעבודת השם. אך, האם הדגש הוא על המסע, או על התחנות שבדרך? • **שיעור בלקוטי שיחות**

12

שני מכתבים של הרבי לאורי צבי בן נון, איש עסקים וכלכלן בכיר, שכינה כמנכ"ל מפעלי ים המלח וחברת החשמל. בהיותו נער כבן עשרים, עמד אורי צבי להתגייס לצבא. הוא כתב לרבי על חששותיו מפגיעה אפשרית במצבו הרוחני בתקופת השירות הצבאי, וכעבור מספר שבועות הוא כתב שוב, בצורה מפורטת יותר, על האתגרים הרוחניים שעמם הוא נאלץ להתמודד בצבא • **מכתב מבואר**

וארט חסידות - 14 • לוח חב"ד - 16
עת לדעת - 19 • שניים מקרא - 20
זמנים ושיעורי השבוע - 32

”אלה מסעי בני ישראל”.

כל חיינו כאן בעולם הם מסע שאליו נשלחנו כדי לעשות את רצון השם ולהקים את אותה "דירה בתחתונים". בשיעור בלקוטי שיחות, הרבי מלמד אותנו מדוע במהלך המסע הזה, גם החנייה והעצירה שבין התקדמות להתקדמות הן חלק בלתי נפרד מהדרך.

במדור המכתבים הבאנו שני מכתבים של הרבי לנער צעיר שהתגייס לצבא וחשש מפגיעה במצבו הרוחני. בשני המכתבים, הרבי מראה לו איך נכון להסתכל על התקופה הזו. הרבי מסביר מדוע המשמעת והצייתנות הן תכונות יסודיות בעבודת השם, ושתקופת השירות בצבא היא הזדמנות מיוחדת שזומנה לו כדי שישפיע על החיילים הצעירים סביבו ויקרב אותם לתורה ולמצוות.

נושא נוסף בפרשת השבוע הוא ערי המקלט. בפתח הגיליון הבאנו את דברי הרבי, בקריאה לכל אחד "לצאת לפרשת דרכים שבה עומדים יהודים שאינם יודעים לאן ללכת, ולצעוק להם: מקלט, מקלט!". זוהי אחריותנו וחובתנו, לעמוד בצמתים ובדרכים, ולהיות שלטים חיים שמכוונים את אחינו בני ישראל בדרך הנכונה, שתוביל אותם אל המקלט הרוחני ותציל אותם בגשמיות וברוחניות.

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
י"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב
עורך: שלום בלוי

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד

ISSN 7474-0793 • 6084000 • גיליון 1561

לתגובות, הערות וחומרים לפרסום: HitkashrutEdit@gmail.com

התמונות מפורסמות באדיבות חברת JEM ותודתנו נתונה להם

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד
לחיזוק ההתקשרות ל"ק אדמו"ר רבי
מנחם מענדל בהרה"ק רלו" מליובאוויטש
צוקללה"ה נבג"מ ז"ע

כל אחד צריך לצאת ל'פרשת דרכים', שבה עומדים יהודים שאינם יודעים לאיזה כיוון ללכת, ולצעוק: "מקלט! מקלט!"

(מהתוועדות שבת פרשת מטות מסעי תשי"ב – תורת מנחם, כרך ו, עמוד 94)

הדרכים המובילות אל ערי המקלט היו דרכים מתוקנות ורחבות, כדי שהרוצח בשגגה יוכל לנוס בקלות לעיר מקלט. ובנוסף לזה, על כל פרשת דרכים היה כתוב על גבי שלט: "מקלט מקלט", כדי להורות את הדרך המובילה אל ערי המקלט. שכן זה שהדרך מתוקנת ורחבה אינו מספיק עדיין, אם הורג הנפש לא ידע לאיזה כיוון ללכת, ולכן צריך גם לכוון אותו בדרך אל עיר המקלט.

כך גם בערי המקלט הרוחניות, שאלו הן דברי התורה. נוסף לכך שהדרך לדברי תורה היא דרך קלה ורחבה, הקדוש ברוך הוא מראה לאדם לאיזה כיוון ללכת. שכן לאדם ניתנה בחירה חופשית, ואם לא יראו לו את הדרך יכול ללכת בדרך המובילה למוות ורע, חס ושלום. לפיכך עומד הקדוש ברוך הוא, כביכול, עם 'שלט', ואומר לו: "מקלט, מקלט!" - לך בדרך המובילה לחיים ולטוב.

אך אם יהודי רוצה שהקדוש ברוך הוא יראה לו היכן ללכת, הוא עצמו צריך להתנהג גם כן באופן זה:

זהו התפקיד המוטל על כל אחד ואחד: צריך לצאת ל'פרשת דרכים', שבה עומדים יהודים שאינם יודעים לאיזה כיוון ללכת ולהורות להם את הדרך שבה צריך ללכת. צריך ללכת לאותם יהודים ולהכריז ולצעוק: "מקלט! מקלט!" - לכו בדרך המובילה ל'מקלט' מ'גואל הדם', שהוא היצר הרע, השטן שמקטרג, ואל תלכו בדרך המובילה לשאול ואבדון, חס ושלום!

ואף שבשביל זה יצטרך אותו יהודי להימצא כל הזמן 'על פרשת דרכים', במקום שבו קיימת דרך המובילה לצד ההפוך - אל לו להתרשם מכך, שכן דווקא על ידי זה הוא ממלא את התפקיד המוטל עליו. כפי האמרה בשם הבעל שם טוב: "נשמה יורדת לעולם וחיה שבעים-שמונים שנה, כדי לעשות טובה ליהודי בגשמיות, ובפרט ברוחניות" - שמזה מובן, שכדאי לעמוד כל הזמן 'על פרשת דרכים', כדי להראות ולו פעם אחת ליהודי את הדרך המובילה ל'מקלט' התורה.

כאשר יהודי בא ל'פרשת דרכים', מתייצב כמו 'שלט' וצועק: "מקלט, מקלט!" - הוא אינו יודע אם השומע יציית לו. הוא אפילו אינו יודע אם יש מישהו שמקשיב בכלל לדבריו. אך זה לא משנה לו. הוא כמו 'שלט' העומד 'על פרשת דרכים' ומראה את הדרך ל'מקלט'.

ובכל זאת, למרות שייתכן שלא פעל בכך כלום, כיוון שמילא את תפקידו לעמוד 'על פרשת דרכים' ולהורות ליהודים את הדרך ל'מקלט' - בזכות זה יורה לו הקדוש ברוך הוא את הדרך המובילה לחיים ולטוב. שגם אם הוא נמצא עדיין באמצע עבודת השם, ויש לו עדיין יצר הרע; ולא זו בלבד שבמשך הזמן לא החליש כלל את היצר הרע אלא הוא אף התחזק - מראה לו הקדוש ברוך הוא את הדרך לחיים ולטוב ועוזר לו להושיע אותו מהיצר הרע.

מסע או חניה?

ארבעים שנה נדדו בני ישראל במדבר. ארבעים שנות הליכה ונדודים, ממצרים אל הארץ המובטחת. על המסעות הללו מספרת לנו התורה בפתחת פרשת מסעי¹, ועל שם זה נקראת הפרשה כולה.

וכך אומרת התורה:

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם, ביד משה ואהרן...

ויסעו בני ישראל מרעמסס, ויחנו בספת. ויסעו מספת ויחנו באתם. . ויחנו במרה. ויסעו ממרה ויבאו אילמה: ויסעו מאילם ויחנו על ים סוף. ויסעו מים סוף ויחנו במדבר סין. ויסעו במדבר סין ויחנו בדפקה. ויסעו מדפקה ויחנו באליש.

הבנו את הרעיון. התורה מספרת על כל החניות של עם ישראל במדבר, איפה הם עצרו, מנקודת המוצא שלהם ברעמסס שבמצרים עד החניה האחרונה על גדות נהר הירדן שמעבר לו שוכנת ארץ ישראל. נשים לב: התורה מציינת את כל המקומות בהם בני ישראל **עצרו**, ולמעשה סופרת את **החניות** שלהם.

וכאן מיד נשאלת שאלה פשוטה:

נאמר בפסוק "אלה מסעי בני ישראל", ולאחר מכן מפורטים כל המקומות. ועל כך שואלים:

כיון שנמנו כאן המקומות שבהם חנו בני ישראל במשך מסע ארוך זה, הרי שלא בא הכתוב להזכיר את חלקי הנסיעה שבין החניות, אלא את המקומות שבהם חנו ועמדו מנסיעתם.

ואם כן, היה הכתוב צריך לומר כאן לא "אלה מסעי בני ישראל", אלא "אלה חניות בני ישראל" - אלה הם המקומות שבהם עצרו ונחוי!

נניח שאדם חוזר מנסיעה מאילת לירושלים, ומספר: "שימו לב ל**נסיעות** שלי היום: עצרתי לתדלק ביציאה מאילת, עצרתי להתפלל מנחה באמצע כביש 90, עצרתי לתדלק שוב בעליה לכביש מספר 1, ועצרתי לקנות פלאפל במרכז העיר". זה קצת מוזר: האיש מספר על התחנות שלו וקורא להן "הנסיעות שלי".

1. במדבר, ל, א ואילך.

א. אלשיך כאן. וראה גם כלי יקר ואור החיים כאן.

ב. לפי' הראשון ברש"י (ריש פרשתנו) "להודיע חסדיו של מקום. . לא תאמר שהיו נעים ומטולטלים כו'". י"ל שעיקר ההדגשה כאן היא בענין המסעות (כתירוץ הכלי יקר); אבל לפי' הב' ברש"י (מתחומא פרשתנו ג) - וכן לפי' המדרש (תנחומא שם) "על שקבלו את ישראל עתיד הקב"ה ליתן שכרם", פי' הרמב"ם (מו"נ ח"ג פ"ג) שהובא ברמב"ן כאן, ועוד - "הי' ראוי למנות החניות" (ל' האוה"ח כאן).

שיעור בלקוטי שיחור

מסע הנשמות

בני ישראל נודדים במדבר, והמסע נמשך ארבעים שנה.

המסע במדבר מסמל את המסע של הנשמה בעולם הזה, את התקדמותה שלב אחר שלב בעבודת השם.

אך, האם הדגש הוא על המסע, או על התחנות שבדרך?

השיחה המלאה - בלקוטי שיחות, חלק כג, שיחה ראשונה לפרשת מסעי

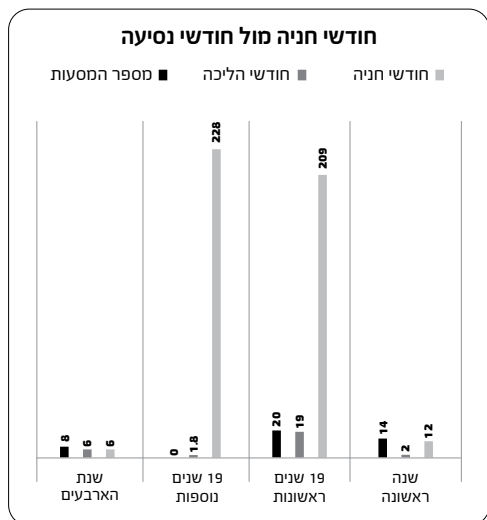
כך המסע הזה מתואר בפרשת השבוע⁵: "וַיֵּסְעוּ מִמִּדְבַּר סִינִי וַיָּחֲנוּ בְּקִבְרַת הַתְּאֵנָה, וַיֵּסְעוּ מִקִּבְרַת הַתְּאֵנָה וַיָּחֲנוּ בְּחִצְרֹת, וַיֵּסְעוּ מִחִצְרֹת וַיָּחֲנוּ בְּרִתְמָה". כשקוראים זאת במהירות נראה שעם ישראל גומא מרחקים ברצף, אבל האמת היא שכמעט כל הזמן הזה הם חונים.

מרתמה שולח משה מרגלים אל הארץ המובטחת, אך הם אינם מבצעים את שליחותם כראוי ומשכנעים את העם לא להיכנס לארץ. בעקבות כך נגזר על בני ישראל להיכנס לארץ רק כעבור שלושים ושמונה שנה⁶, והם עושים אחורה פנה וחוזרים לעומק המדבר, בדרך שנמשכת כתשע עשרה שנה וכוללת עשרים חניות. הם לא עברו מרחק גדול בכל הדרך הזו, כך שגם כאן - הנדודים עצמם ארכו ימים ספורים מתחנה לתחנה.

בתום תשע עשרה השנים הם מגיעים לקדש, שם הם יושבים תשע עשרה שנה ברצף - בלי לנוע בכלל! שם הם יושבים עד השנה האחרונה למסע במדבר.

מקדש הם יוצאים למסע שנמשך שנה ושמונה תחנות ביניים, עד גבול ארץ ישראל על גדת הירדן.

המסקנה ברורה: זמן ההליכה נטו של בני ישראל מועט מאד ביחס לזמן החניה שלהם. הנה תרשים משוער, שמראה את היחס בין החודשים בהם בני ישראל רק חנו, לבין החודשים בהם הם גם נסעו, בחלק מהימים:

5. פרשתינו שם, טז.
6. כמסופר בפרשת שלח.

זה בדיוק מה שקורה כאן. התורה מציינת את החניות של בני ישראל, וקוראת להן "מסעות". למה?

למען האמת, השאלה היא לא רק על בחירת הניסוח. זו שאלה גם על **התוכן** של סיפור המסעות:

יתר על כן:

ברוב ועיקר הזמן של ארבעים השנה שהיו בני ישראל במדבר, הם לא היו בנסיעה ממקום למקום, אלא במצב של חניה במקומות החניה².

ואם כן, בסיפור מעבר בני ישראל במדבר, התורה הייתה צריכה להדגיש את החניות.

כשמספרים לנו על מסעותיהם של בני ישראל במדבר, אנו מתארים לעצמנו המון אדם שרכוב על חמורים או על עגלות, אולי חלקם הולכים ברגל כשהם משאירים מאחוריהם ענן אבק. אבל האמת שזה בכלל לא היה כך. אם נפתח את החומש ונקרא, נגלה שברוב הזמן הם פשוט חנו. מתוך ארבעים שנות הנדודים במדבר, מעט מאד ימים הם היו על גלגלים.

נסקור זאת בקצרה:

בני ישראל יוצאים ממצרים להר סיני, שם הם מקבלים את התורה. המסע הזה כולל אחת עשרה עצירות ונמשך בסך הכול חודש ושבעים, מט"ו ניסן עד ראש חודש סיוון, אז הם מגיעים להר סיני³.

למרגלות הר סיני הם מקבלים את התורה וגם חוטאים בחטא העגל, ושם גם מוקם המשכן אחרי קבלת הלוחות בפעם השנייה. בכ' אייר, אחרי כמעט שנה תמימה של ישיבה למרגלות הר סיני, עם ישראל ממשיך במסע אל הארץ המובטחת⁴.

החלק הבא של המסע, שנועד להיות המסע אל הארץ, נמשך כחודשיים. הוא כלל שלוש חניות, כשהחניות עצמן ממושכות - הראשונה חודש, השנייה שבוע, והשלישית ארבעים יום. כך שלמעשה הם מבילים יומיים בלבד בהליכה⁴.

2. ראה באריכות שמות, פרקים יד, יז-יח.

3. ראה במדבר י, יא.

4. ראה המסופר שם בפרקים הבאים.

ג. ולפי' (הראשון ב)רש"י כאן להודיע זה נכתבו המסעות הללו, וראה רש"י בדברים (א, מז).

ישראל יודע וחש היטב שהוא במסע.

ננסה לתאר לעצמנו כיצד נראו הדברים בזמן אמת. בכל פעם שהמחנה נעצר ובני ישראל מתארגנים לחניה, לא נשמעות אנחות רווחה וקולות כמו "סוף סוף אפשר לנוח", אלא דווקא אכזבה כמו "מתי כבר נמשיך מכאן הלאה". אותו בחור צעיר שתפסנו לריאיון, ידגיש באוזנינו: "מאז שנולדתי אני בדרך לארץ ישראל. נכון, אנחנו 'תקועים' במסע הזה די הרבה זמן, אבל אף פעם לא שכחנו את היעד. אני מצפה לרגע בו יודיעו שאורזים ומתקדמים".

לכן פרשת השבוע נקראת "מסעי" - כי למרות כל התחנות הממושכות, זה היה מסע שלא הפסיק לרגע.

יהודי כפרי הגיע למז'יבוז', לקבל את ברכתו של הבעל שם טוב. לפני שחזר לביתו, ביקש ממנו הרבי שיעבור דרך העיר מזריטש וימסור דרישת שלום לתלמידו רבי דובער, המגיד ממזריטש.

כשהגיע אותו יהודי לביתו של המגיד, ציפתה לו הפתעה. ביתו של המגיד היה קטן, ישן ורעוע. קשה היה להאמין שאנשים גרים בו. שמשות החלונות היו שבורות, בגג היו סדקים שמהם חדרו גשמים והעניות זעקה מכל פינה. בפנים הבית היו רק בולי עץ ששימשו לישיבה, וערמות קש ששימשו כמיטות.

המגיד קיבל את האורח במאור פנים, ושמח לקבל את דרישת השלום מרבו.

היהודי לא יכול היה להתאפק, ושאל את המגיד: "אני רחוק מלהיות עשיר ומתפרנס בקושי. אבל בכל זאת, תודה לא-ל יש בבית כסאות, מיטות וחלונות שלמים וגשם לא דולף מהגג. איך אתה מסוגל לחיות בתנאים כאלה?".

ענה לו המגיד בשאלה: "וכשאתה נוסע בדרך, האם גם אז אתה לוקח איתך מהבית כלים יפים, מיטות וקורת גג?".

"בדרך זה אחרת", השיב האורח בתמימות. "בדרך אפשר לוותר על שינה במיטה או אכילה בכלים נוחים. נאלצים להסתפק בתנאים המינימליים ביותר".

"אמרת בעצמך את התשובה", נענה המגיד.

אם נתאר את זה בצורה ספרותית קצת, נצטרך לדמיין מחנה ענק של אוהלים, שבו אלפים רבים יושבים ולומדים תורה בלי ללכת לשום מקום. לצורך העניין, אם היינו מראיינים בקדש בחור צעיר, יכול מאד להיות שהוא היה מספר לנו שמאז שהוא זוכר את עצמו הוא לא חווה שום מסע ולא ארז מזוודה בחייו.

זה הופך את השאלה ששאלנו למהותית יותר: באמת "אלה מסעי"? הרי הם היו במדבר כמעט בלי תנועה משמעותית, רוב הזמן הם ישבו במקום. אז איפה המסע פה?

הפנים לכיוון המסע!

התשובה במשפט אחד: נכון, מבחינה טכנית אלו היו חניות הרבה יותר ממסעות, אבל המצב הפנימי של בני ישראל היה מצב של תנועה ומסע לאורך כל הדרך, גם בזמן החניה.

נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

הכוונה ב"ויסעו ויחנו" הייתה הכניסה לארץ ישראל. התכלית לא הייתה החניות, אלא המסע שלאחריהן, שקירב את בואם לארץ ישראל.

ולכן "מקום חנייתן אף הוא קרוי מסע". כי החניות לא היו תכלית לעצמן, אלא רק עצירה והפסק לצורך המשך המסע - "ממקום החניה חזרו ונסעו"⁷ - במגמה להגיע לארץ ישראל.

ועל דרך חניה שהיא רק לפי שעה, שנקראת "מסע" לפי שאינה חניה, מכיוון שלאחרי שעה חוזרים ונוסעים ממנה.

עם ישראל משתוקק להיכנס לארץ ישראל. יש להם יעד ברור, ועד שלא מגיעים אליו הם עדיין בדרך. נכון, פה ושם עוצרים לחנות, אבל בלבם הם משתוקקים לארוז מזוודות ולהמשיך. הם לרגע לא רואים במדבר מקום ישיבה קבוע, 'בית' להעביר בו כמה שנים. במשך כל השנים הללו עם

7. לשון רש"י בסוף פרשת פקודי.

8. לשון רש"י שם.

9. מתוך הערה 5 בשיחה.

ד. אע"פ שיש בה קביעות (עירובין נה, ב. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 248 ואילך).

ה. כמו "וילך למסעיו" (לך יג, ג) שהובא בפרש"י פקודי שם.

האדם מצליח לקבור את התאוותנות שבו ולדבוק רק בקדושה.

באופן כללי, החניות הראשונות מרמזות על תחילת הדרך, והמסע מתפתח עם כל תחנה: האדם מתחיל להבין את גדולתו של השם, קונה לעצמו יראת שמיים, מידות טובות ואהבת השם. התחנה הסופית היא הכניסה לארץ ישראל, ובנמשל זהו גן עדן, אליו הנשמה עולה אחרי שסיימה את מסלול החיים כאן בעולם.

ההסתכלות הזו על המסע מעוררת מחדש את השאלה ששאלנו בפשוטו של מקרא:

ועל פי זה מתחזקת השאלה הנ"ל: למה אמר הכתוב "אלה מסעי"?

שהרי על פי הנ"ל בוודאי הייתה ההדגשה צריכה להיות על החניות, המרמזות על המדרגות השונות שבעבודת השם, זו למעלה מזו, שצריך יהודי להגיע אליהן בהליכתו מחיל אל חיל במשך שנות חייו.

במילים אחרות: אם החניות מייצגות את ההישגים של הנשמה במסע החיים בעולם, אלה ממש לא עצירות ביניים. כאן זה שונה מאד מהמסע הפיזי של בני ישראל במדבר, כי בדרך הרוחנית שלנו - כל תחנה היא נקודת ציון משמעותית מאד. זה לא עוד עיכוב בדרך, זה הישג שיש לחגוג אותו.

ושוב עולה השאלה: למה אנחנו מדברים על "מסעות" ולא על "תחנות"? וכי לא זה מה שחשוב בחיים - להשיג הישגים, להצליח ולהתקדם בעבודת השם?

מהפכות ללא הפסקה

אך אם נעמיק עוד בדברים, נגלה שהתשובה לשאלה ששאלנו עכשו זהה לזו שהשבנו על השאלה ברמת הפשט. נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

סדר ההנהגה הרצוי בחיי האדם הוא, שבאופן תמידי תהיה בו התנועה "מסעי", שיהיה "מְהֻלָּךְ".

וכמבואר בחסידות" החילוק בין "עמידה"

"כל חיינו בעולם הזה הם רק הדרך לעולם הבא. כל הצרכים החומריים הם זמניים. שליחות חיינו היא לעסוק בחיי הרוח, ללמוד תורה ולקיים את המצוות".

מסעה של הנשמה

הבנו כי חניות בני ישראל נקראות 'מסעות', משום שבני ישראל היו לאורך כל הדרך במצב נפשי של 'נסיעה' אל היעד. זה נכון לא רק מבחינה היסטורית, אלא יש לזה משמעות רלבנטית עבור כל אחד מאיתנו בעבודת השם:

ידועה תורת הבעל שם טוב' על הפסוק "אלה מסעי בני ישראל", שכל ארבעים ושניים המסעות קיימים בכל אחד מישראל במשך כל שנות חייו:

"אשר יצאו מארץ מצרים" זו לידת האדם, ולאחר מכן במשך ימי חייו - שאר המסעות, עד הגיעו אל שער ארץ החיים העליונה.

הבעל שם טוב מגלה לנו שלא סתם התורה מפרטת את כל ארבעים ושניים מקומות החניה של בני ישראל במדבר. התורה רוצה ללמד אותנו שיעור חשוב על המסע של כל נשמה בעולם הזה. כל עצירה בדרך של בני ישראל אל הארץ, מקבילה לתחנה במסלול הרוחני שהאדם עושה כאן בחייו.

כך אומר נכדו של הבעל שם טוב (רבי משה חיים אפרים מסדליקוב, בן בתו הרבנית אדל, בספרו "דגל מחנה אפרים"): "דע, ששמעתי בשם אדוני אבי זקני, כי כל המסעות היו ארבעים ושניים, והם אצל כל אדם מיום היוולדו עד שובו אל עולמו".

לא נוכל להיכנס להסבר של כל מסע בעבודת השם, אך הנה אחד מהם לדוגמה. כך כותב ה"דגל מחנה אפרים" שם: "קברות התאוה הוא בחינת החכמה. כי שם קברו את העם המתאוים, פירוש מי שבא למידת חכמה אזי בטל ממנו כל התאוות, מרוב דבקותו בו יתברך שמו". גם 'קברות התאוה' זה בעצם שם קוד לדרגה שאליה מגיעים במהלך המסע הרוחני שלנו בעולם, זוהי תחנה שבה

ח. לקו"ת שלח לח, ד. ד"ה צאינה וראינה תר"ס. סה"מ תרע"א ע' סט ואילך. ועוד.

ו. הובא בדגל מחנה אפרים ריש פרשתנו.

ז. ובאור"ת פרשתנו (ס"ז א' שנב) "שיש בחי' מ"ב מסעות ג"כ בכל יום".

ל"הילוך" בעבודת השם:

"עמידה" פירושה שהאדם עומד על מקומו. אפילו כאשר הוא עולה למדרגה גבוהה יותר, הרי זו רק עליה שבערך. למדרגה הגבוהה יותר יש ערך (וממילא - שייכות, וממילא - דמיון) אל המדרגה הקודמת. וממילא אין הוא "הולך" לאמיתותו ממדרגתו הקודמת.

"הילוך" לאמיתותו פירושו: הילוך ועליה שלא בערך, היינו שהוא נעתק לגמרי מן המדרגה התחתונה, שכן המדרגה הגבוהה יותר היא נעלית באין ערוך מהמדרגה שבה עמד מקודם.

וזהו שאמר הכתוב "אלה מסעי": לרמז ולהדגיש שאל לו ליהודי לעצור ולעמוד ("חניה") בסוג אחד של עליה מדרגה לדרגה, אלא עליותיו צריכות להיות באופן כזה שכל עליה נוספת ("מסע") תהיה מובדלת מקודמתה באין ערוך אליה!

ה'חניות' וההישגים של הנשמה בעבודת השם נקראים "מסע", כי למרות שההישג הוא לא משהו אגבי - הוא אף פעם לא מקום לנוח בו ולעצור. בדרך הרוחנית שלנו, אנחנו לעולם לא יכולים לעצור בחניה, לומר "עשיתי את שלי" ולהסתפק במה שהשגנו. אנחנו תמיד עם הפנים קדימה, אל היעד הבא.

יהודי צריך להיות תמיד במגמת התקדמות. זוהי עבודת השם מעצם טיבה: אף פעם לא לנוח, אף פעם לא להסתפק במה שכבר השגנו. משל ידוע מדמה את הדברים לרכיבה באופניים בעליה. חייבים כל הזמן להמשיך לדווש, להתקדם ולנסוע. ברגע שעוצרים - מידרדרים. כמו שאומר הפתגם: "הִיָּה שְׂמָח, אֲבָל אִף פֶּעַם אֶל תִּהְיֶה מְרוּצָה".

זה דורש מאיתנו להתנהל אחרת ממה שאנחנו רגילים. מי שהחל להתמיד בשיעור תורה אחד בשבוע, זה ללא ספק הישג חשוב, אבל עליו לחשוב כבר על שיעור נוסף; מי שהתחיל להדר בשמירת כשרות, הכשיר את המטבח ומקפיד רק על הכשר 'מהדריך', זה הישג גדול, אבל הוא צריך לחשוב מהי המצווה הבאה שהוא לוקח כפרויקט; מי שיוצא שעה בשבוע לזכות יהודים בהנחת תפילין, זה יפה מאוד, אבל הוא צריך לחשוב מה הצעד הבא ומה הוא עושה עוד.

אבל האמת היא שגם זה לא מספיק. לא להיות מרוצה ותמיד לשאוף ליותר, זה נכון לכל תחום בחיים. כל אדם מצליח יודע את זה מניסיון. ההכנסה בעסק צריכה להיות תמיד במגמת גידול, צריך כל הזמן לפתח את הכישרונות ולמצות יותר את המימוש העצמי. אבל כשמדברים על עבודת השם - יש משהו מעבר לזה. ה'מסע' של החיים הרוחניים שלנו הוא לא רק מסע מתמיד במגמת התקדמות, אלא מדובר על שאיפה **לחולל מהפך בחיים**.

הנביא זכריה¹⁰ מתאר את המלאכים כ"עומדים" ואת בני האדם כ"מְהַלְכִים". בחסידות מסבירים את הסיבה לכך: המלאכים אף פעם לא עושים מהפכות. הם משרתים את השם, אבל באותה מנגינה כל הזמן. הם לא משתנים אף פעם. אבל לאנשים יש את היכולת להיות מהפכנים, לפרוץ דרך. רק בנאדם יכול לעשות שינוי דרסטי בחיים שלו. בנאדם שאתה מכיר היום, אולי לא תזהה עוד חודש. מי שנראה לך היום 'לא יוצלח' שמבזבז את החיים שלו, מסוגל להפוך לאיש רציני ואחראי שמצליח בחיים.

וזה מה שהתורה קוראת לנו לעשות בפרשת "מסעי": לחולל מהפכות. התורה מראה לנו את כל המקומות שאליהם הגענו, אבל קוראת להם "מסעות". וזאת כי המסר הוא: צריך כל הזמן להתקדם, אבל יותר מזה: צריך לשבור תקרות זכויות, לעשות מהפכות בחיים, להגיע למקומות רוחניים שאליהם חשבנו שאנחנו לא מסוגלים בכלל להתקרב!

ניתן לכך דוגמה מהחיים.

יהודי שהתקרב ליהדות ושינה את אורח חייו לחיי תורה ומצוות, בהחלט עשה מהפכה בחייו. בתמונות שלו מהעבר לא תוכלו לזהות אותו, כי היום הוא נראה אחרת, מדבר אחרת וחושב אחרת. זו מהפכה אמיתית, ללא ספק. אבל גם לו יש מחסומים. הוא מספר לעצמו שהוא לא מסוגל ללמוד בעצמו גמרא, לעיין בספרי הלכה, לקרוא בתורה או להבין לעומק מושג בחסידות.

התורה מלמדת אותנו: יש לקום ולעשות מהפכה. יהודי כזה צריך לשאוף לצאת מהמשבצת שהוא הכניס את עצמו אליה, לקפוץ למים ולהתחיל לשחות. לנסות ולנסות, ובסוף להצליח, לדעת ללמוד גמרא בעצמו, ללמוד מאמר ולהבין,

הפירוש הפשוט של הפסוק הזה הוא: "אלה הם מסעות עם ישראל, העם אשר זכה לצאת מארץ מצרים". אך אפשר לקרוא את הפסוק גם כך: "אלה הם מסעות בני ישראל, המסעות שהוציאו אותם מארץ מצרים". כלומר, כל ארבעים ושניים המסעות כולם - הם הדרך ליציאה ממצרים. במילים אחרות: כל מסע הוא למעשה יציאה ממצרים.

מצרים היא לא רק מקום גיאוגרפי, אלא גם מושג - מצב ותודעה של עבדות ושעבוד. המילה 'מצרים' דומה למילה 'מצר', כלומר מגבלה. וזו משמעותו של הפסוק: עלינו לראות את המצב הרוחני הנתון שלנו, את המשבצת בה אנו ממקמים את עצמנו בעבודת השם - כ'מצרים'. זה מרחב שאנחנו לא יכולים לשהות בו, אנחנו צריכים לפרוץ ממנו החוצה ולהשתנות לטובה.

הרב עדין אבן ישראל, מחבר פירוש שטיינזלץ לתלמוד ולתנא, היה איש אשכולות, גאון בכל קנה מידה וחסיד נלהב של הרבי.

הרב עדין לקח על עצמו פרויקטים רבים, מפעלי חיים שאותם ניהל כמעט לבדו. החל מכתביבת פירוש מקיף על התלמוד כולו, המשך בהקמת מוסדות לימוד ועד מסירת שיעורים והרצאות בשלל נושאים בארץ ובעולם.

בתקופה מסוימת חש שהוא קורס מעומס העבודה שעל גביו, שהוא איננו יכול לשאת את כל הפרויקטים הללו על כתפיו. בצר לו, שאל את עצת הרבי כיצד לנהוג. הוא ביקש את עצתו של הרבי, על מה הוא יכול לוותר ואיך הוא יכול להקל על עצמו.

תשובת הרבי הייתה מפתיעה: "קח על עצמך עוד פרויקט חדש!".

כלומר, הרבי הורה לו שהגיע הזמן לעוד 'קפיצה' בחייו. אם הוא חושב שהוא כבר נמצא במקום הנכון, הזמן שלו עמוס לעייפה והוא מצליח מאד בעבודתו - הגיע הזמן לקחת פרויקט נוסף, לאתגר את עצמו בעבודה ברמה אחרת לגמרי.

הרבי הדריך אותנו לשאוף כל הזמן לשינויים דרסטיים בחיים. לא לנוח ולא להסתפק בהתקדמות רגועה, אלא לחולל מהפכות.

לפתוח ספר הלכה ולהתמצא. זה יהיה קשה וידרוש מאמצים עצומים, אבל זה קודם כל עניין פסיכולוגי. הקושי הגדול הוא לשנות תפיסה ולהבין שהמעצור הזה הוא פנימי. להבין שלמרות שהיום אני לא מסוגל לפענח טקסט של גמרא בכוחות עצמי, אם אתאמץ מספיק אוכל בהדרגה ללמוד את השפה ואת צורת החשיבה של הגמרא.

וזה הולך הלאה כל הדרך. גם אחרי שהוא ישתכנע ויצליח ללמוד בעצמו גמרא, הוא לא יאמין שאי פעם הוא יוכל להעביר שיעור תורה לאחרים. אם הרב יבקש ממנו יום אחד להחליף אותו בהעברת השיעור, הוא יתחמק.

ופרשת מסעי קוראת לו ואומרת לו: המסע אף פעם לא נגמר, אתה תמיד חייב לדרוש מעצמך הרבה יותר. הלאה, למהפכה הבאה. השלב הבא שלך הוא להיות 'משפיע', להיות הרב של בני המשפחה הקרובה שלך, להיות הדמות הרוחנית בסעודת השבת המשפחתית, ואפילו להפוך לסוג של שליח כשאתה הופך לכתובת לכל עניין יהודי בעבודה או בבניין המגורים שלך.

התורה רוצה לא רק שנתקדם, אלא שנחולל מהפכות. שנדרוש וננישם שינויים שנראים לנו בלתי אפשריים.

הצורך להתקדם ולחולל שינויים רצופים בחיים מרומז בפסוק הפותח את פרשתנו, "אַלֶּה מַסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם", ולא רק במילה 'מסעי' כפי שראינו עד עכשיו.

נקרא את הדברים בלשוננו של הרבי:

בכל מסע ומסע הייתה "יציאת מצרים", יציאה מהמצר וגבול של החנייה הקודמת אליו.

וזהו שאמר הכתוב "אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים":

"חניות" - המדרגות שהושגו בעבודת השם, עדיין אינן שלמות וגמר יציאת מצרים.

צריכה להיות היציאה מן המצרים והגבולים שבכל חניה, מן השחייה בהגבלה והמצר שלה, ואפילו יהיו אלה הגבלה ומצר של קדושה. אין להיעצר במדרגה פלונית, אלא מטרת החניות היא בעיקר "מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים".

אין עיכובים, יש תהליך!

כל מה שלמדנו עד כעת עשוי להיראות לנו כסוג של התעלמות מהמציאות. בתיאוריה - הכל טוב ויפה. התורה מצפה מאיתנו שנשנה את דפוסי החשיבה ותבניות ההתנהגות שלנו ונחולל מהפכות, שלא נפסיק 'לנסוע' בעבודת השם. אבל במציאות, גם היצר הרע שלנו לא נח.

כולנו מכירים את התופעה שאפשר לקרוא לה: "לקחתי החלטה טובה, זה החזיק שבועיים ואז נגמר". אפילו חמור מכך, לא רק נסיגה מהחלטות טובות אלא ממש נפילה למצבים שליליים. אז, האם גם מאיתנו, אנשים שלפעמים נוסעים ברוורס ונופלים, התורה דורשת את אותה דרישה תובענית?

כאן נתבונן בנקודה נוספת בנושא המסעות. בחלק מאותם ארבעים ושניים מקומות במדבר שבהם בני ישראל חנו, התרחשו דברים עגומים. בני ישראל חטאו שם בחטאים חמורים שהכעיסו את השם. למשל: ברפידים זלזלו בני ישראל במצוות התורה ופקפקו באמונה בהשם, ובעקבות כך עמלק יצא למלחמה בהם; בקברות התאוה הם מאסו במן וביקשו לאכול בשר, ובעקבות כך נענשו במגפה; ברתמה הם חטאו בחטא המרגלים וסירבו להיכנס לארץ, ובעקבות כך נגזר עליהם להתעכב במדבר; בערבות מואב הם חטאו בהתבוללות עם בנות מואב ובחטא עבודה זרה, ובעקבות כך פרצה מגפה שהמיתה עשרות אלפי אנשים - וזה ממש לא הכול.

ולמרות כל זה, התורה קוראת לכל החניות בשם "מסעות". ובקריאה שלנו: גם הנפילות והחטאים הם חלק מהמסע. זו לא נסיגה, אלא חלק מההתקדמות.

מה ההסבר בזה? - נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

ה"חניות" במדבר יש בהן עניין של ירידה וגלות, בכך שיש כאן שהייה ב"מדבר העמים".

ועל אחת כמה וכמה החניות ב"מקומות היכן הכעיסונו", שבוודאי הן עניין של ירידה.

ואף על פי כן, גם חניות אלו קרויות "מסעי", המורה על עניין של נסיעה ועליה. ההסבר לכך הוא:

אפילו כאשר יהודי נכשל בדבר שאינו כרצון העליון, רחמנא ליצול אסור לו ליפול בייאוש, חס ושלום, אלא עליו להביא מן הנפילה ליתרון האור מן החושך - לפעול על ידי זה עניין של "מסע" ועליה, יתרון עבודת התשובה.

ולפיכך, כבר בתורה קרוי הדבר בשם "מסעי", כי בפנימיות ובהעלם הרי זה (התחלת) עניין של עליה!

במשפט אחד: גם הנפילה היא חלק מהעליה. אנחנו בני אדם, שנכשלים ונופלים ובכל זאת קמים ומתחזקים, ובעקבות הנפילה באים מחוזקים יותר לעבודת השם. ולכן גם הנפילה היא "מסע".

כשאדם נכשל בחטא, חלילה, ועושה תשובה ומתחזק, מעכשיו הוא מקפיד יותר בנושא שבו הוא נכשל. יהודי שעבר משבר רוחני, כשהוא חוזר ללימוד ולתפילה הוא עושה זאת בהתלהבות גדולה יותר. ולכן, למרות שעבירה היא אסון שאנחנו משתדלים להימנע ממנו - אם קרה ונכשלנו, אנחנו צריכים לתרגם זאת לעליה שתקפיץ אותנו קדימה.

מה שנוגע לנו בעיקר זה לקחת את המסר החשוב, והוא: לא להישבר. גם יהודי שמנסה שוב ושוב להתגבר או לקיים החלטה טובה ולא מצליח, אסור לו להתייאש. הוא צריך להתעודד ולדעת שזה חלק מהמסע ובסופו של דבר זה יקדם אותו.

זה נותן לנו גם זריקת עידוד שאנו כה זקוקים לה בימים בהם אנו קוראים את הפרשה, ימי בין המצרים בהם אנו אבלים על חורבן בית המקדש ומצפים עוד יותר לביאת המשיח. ככל שהגלות מרה וקשה, אל לנו ליפול לייאוש. עלינו לדעת שלבורא העולם יש תוכנית, ולמרות מה שנראה לנו כנסיגה - העולם צועד קדימה.

נקרא את הדברים בלשונו של הרבי, המאירה והמעודדת:

כוונת ותכלית הירידה לגלות היא הגאולה

ט. לשון התנחומא פרשתנו ג.

י. ראה בכל זה - לקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 250 ואילך (ובהערה 14 שם). לקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 424 ואילך. וש"נ.

יא. ע"ד משנת"ת (לקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 66 ואילך) לענין פ' לך (ומש"נ שם יג, א) "ויעל אברהם גו'".

ועל כן, בימים אלו במיוחד עליו להוסיף, בחיות יתרה, התלהבות ואור גדול, ואין^י אור אלא תורה.

ובפרט בלימוד הלכות בית הבחירה, שעל ידי זה "כאילו הם עוסקין בבניין הבית"^י, ויתרה מזו: על ידי זה אין "בניין ביתי בטל"^י.

ובזאת יאיר את ימי בין המצרים, ויביא לידי גילוי את המסעות שבהם והעליות, עד למסע העיקרי - שייחפכו ימים אלה "לששון ולשמחה ולמועדים טובים"^י, במהרה בימינו ממש.

שלאחריה. ודווקא על ידי הירידה נפעלת עליה, למקום נעלה יותר מאשר קודם הירידה, כיתרון האור מן החושך.

בבוא יהודי לימי בין המצרים, ובפרט לתשעת הימים (שהתחלתם בראש חודש מנחם אב), המזכירים לו את גודל הירידה שבגלות זה האחרון - אין לו להיות מושפע מכך וליפול לייאוש ממצב הגלות המר, חס ושלום, אלא עליו לדעת שכל זה הוא כדי שישנה ויהפוך זאת לעניין של "מסעי" ועליות.

יב. שנאמר (משלי ו, כג) כי נר מצוה ותורה אור (תענית ז, ב).

יג. תנחומא צו יד.

יד. תנחומא שם. נת' בארוכה בלקו"ש חי"ח שם.

טו. זכרי' ח, יט. רמב"ם סוף הל' תעניות. וראה בארוכה לקו"ש [המתורגם]

תרגול מעשית

נחשוב על תחום מסוים בעבודת השם שבו העמדנו את עצמנו במשבצת שאנו לא חושבים לצאת ממנה ושההתקדמות לשם היא מבחינתנו בגדר מהפכה: אולי לימוד מאמר בעל פה, סיום מסכת שלמה או ייסוד שיעור תורה לשכנים. נחשוב על דוגמה 'מהפכנית' כזו, ונזכור שהתורה לא מסתפקת בעלייה סולידית, אלא דורשת מהפך. אז מהו הצעד הראשון שאנו עושים כדי להגיע לשם?

צידה לדרך

ירידת הנשמה בעולם הזה היא צורך עלייה.

כי הנשמה קודם בואה לעולם הזה הייתה בבחינת עמידה, וכמו שכתוב "חי השם אשר עמדת לפניו".

ועל ידי קיום המצוות בעולם הזה, נעשה לה בחינת 'הליכה'.

(לקוטי תורה, שלח, לח, ד)

עבודת השם בצבא

(אגרות קודש, כרך כב, אגרת ח'תקמט; ח'תקעה)

אורי צבי בן נון הוא איש עסקים וכלכלן בכיר, שכיהן כמנכ"ל מפעלי ים המלח וחברת החשמל. הוריו של בן נון היו שניהם אנשי חינוך נודעים. אביו היה הרב אלכסנדר זושא בונין, חסיד חב"ד שהיה פעיל במחתרת להפצת יהדות בברית המועצות ושזכה לקשר קרוב עם הרבי.

בראשית החורף של שנת תשכ"ג, בהיותו נער כבן עשרים, עמד אורי צבי להתגייס לצבא. הוא כתב לרבי על חששותיו מפגיעה אפשרית במצבו הרוחני בתקופת השירות הצבאי, וכעבור מספר שבועות הוא כתב בצורה מפורטת יותר על האתגרים הרוחניים שעמם הוא נאלץ להתמודד בצבא. לפנינו שני מכתבי התשובה של הרבי לבן נון.

לעבוד את השם בשמחה ומתוך ביטחון

לשאלתו [במכתבך אליי שאלת (בדרך כלל פנה הרבי לנמענים בגוף שלישי)]: איזוהי הדרך להקל את ההתמודדות בהצלחה עם הניסיונות [האתגרים] והבלבולים שכרוכים בשמירה על דרך החיים של בני ישראל?

התשובה לזה היא: אשר מזה גופא [עצמו] שאדם נקלע להתמודדויות ואתגרים, הוא צריך להתעורר בתוספת אומץ [בחיזוק נוסף] לחיות את החיים על פי הוראת אלוקים חיים, מבלי להביט על [בלי להתרשם מ]ניסיון, קושי וסבל שעלולים להזדמן לו בעקבות זאת.

וכיצד ניתן להגיע לתודעה כזו ולמצב שבו האתגרים לא מפריעים לאדם לשמור את התורה והמצוות, אלא דווקא להיפך, מוסיפים בו כוחות להתמודד ולהצליח?

את זאת הוא יעשה בעזרת התבוננות. בהתבוננו בכך אשר בוודאי "אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו", ו"אינו מבקש אלא לפי כוחו" [הקדוש ברוך הוא לא מבקש להתחשבן עם בני האדם, אלא נתן לנו את המצוות והוראות החיים בהתאם ליכולתינו]. ולכן, המסקנה מכך היא שבאם ניתוסף בניסיון [אם האדם נתקל בקושי מיוחד] - בוודאי ובוודאי שמקודם לזה הוסיפו בכוחות הנפש הפנימיים של האדם העומד בניסיון כדי שיוכל להצליח בו.

אלא שכאן יש להוסיף נקודה חשובה. כמו בניצחון במאבק בדברים גשמיים, כך גם בהתמודדות עם קשיים בעבודת השם: אם האחד מהמתחרים הוא בכבודות, מטיל ספק בכוחות שלו ומצוי בנפילת רוח - עלול לקרות שינצחוהו ויפול, גם אם הוא גיבור יותר מהמתנגד שלו. שלכן הרי הודגש בכמה מקומות על ההכרח לעבוד את האלוקים מתוך שמחה וטוב לבב ומתוך ביטחון חזק בניצחון הטוב והקדוש.

ברצוני להוסיף עוד נקודה, והיא על פי מה שמודגש בכמה מקומות בנוגע לצבא. ששם צריכה להיות תוספת קדושה, כיוון ששם במיוחד זקוקים לשמירה אלוקית. כמו שכתוב בתורה אשר "השם אלוקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת אויבך לפניך", שהוא על ידי זה ש"והיה מחנך קדוש". ובזה [בשמירת המצוות והקדושה בצבא] תלוי הביטחון של כל הקבוצה והפלוגה.

על פי האמור כעת, בוודאי שגם עתה בתקופת השירות בצבא יהיה לו [לך] שיעור קבוע בכל יום ובלימוד תורתנו הקדושה, ולימוד תורה בהוספה על הרגיל ביום השבת, אשר קודש הוא להשם.

חשיבות האימונים והמשמעת

במכתבך אתה כותב אודות החיים בסביבתו [בסביבתך] החדשה עתה בצבא, ומתאר את הקשיים המיוחדים שבהם אתה נתקל.

הביאור מופיע בגופן כזה. מילים שעוזרות לשטף הקריאה הכנסנו ללא סוגריים, מילים שמבארות מושגים או מילים - מופיעות בתוך סוגריים.

ולפלא בעיניי לראות שכנראה אינו מכיר כלל בכולם [בכל הקשיים האלה] את הנקודות הטובות אשר יש בהם.

ובפרט, הנושא הזה מובן על פי הפתגם - של כ"ק מו"ח אדמו"ר [חמי, הרבי הרי"צ] - הידוע, שאמר אשר כאשר יקוים הייעוד [תקוים ההבטחה] של ביאת משיח צדקנו, יהודי ישים את ידיו על ראשו ברגש צער גדול וחרטה על שלא ניצל את הימים והתקופה הכי טובה שהיו דווקא בסוף זמן הגלות.

זאת משום שדווקא אז, בשלהי הגלות, יש מעלה מיוחדת בעבודת השם. כי באותה עת היו יכולים לפעול בתורה ומצוות בהתגברות על כל ההעלמות וההסתרים דאז [ההפרעות והמכשולים שהיו אז]. שדווקא אז, כשעבודת השם דורשת התמודדות עם אתגרים קשים, העבודה נעימה יותר וחביבה יותר, הן לעובד [ליהודי שמבצע אותה] והן לזה שציווה על העבודה, שהוא בורא העולם ומנהיגו. מה שאין כן כשרוח הטומאה יעבור מן הארץ ואין מתנגדים לקדושה, שזה יהיה המצב בביאת המשיח – הנחת לקדוש ברוך הוא אינה גדולה כמו כאשר יהודי שומר תורה ומצוות כשהוא נדרש להתגבר על מכשולים בדרכו.

והלימוד מזה לעניינו הרי פשוט הוא: שדווקא הקשיים שזימנו לך משמיים, מעידים שיש לך בצבא שליחות מיוחדת מלמעלה ושקיבלת הזדמנות לעבוד את השם בצורה נעלה הרבה יותר.

עוד נקודה... קשורה למה שמדגיש במכתבו, שנמצא באימונים שעניינם הוא רק, כלשונך, "משמעת כוח ורגליים".

והרי זהו אחד העיקרים באמונת האדם, שצריכה להיות אמונה פשוטה דווקא - שעניינה של האמונה הפשוטה הוא המשמעת והביטחון הגמור אשר מְצַנֶה המצווה נותן מראש את הכוח והאפשרות לקיים את הציווי...

והנה, הצייתנות והמשמעת הן תכונות חיוניות ויסודיות לעבודת השם. כי בטבע האדם... להתנהג דווקא על פי הטבע שלו - למלאות את רצונו ואפילו את התאוות שלו. ולא עוד [לא רק זה], אלא שהרצון הזה מטה את שכלו של האדם וגורם לכך שהוא ממציא הסברות וטעמים ונימוקים להצדיק את הרדיפה אחר התאוות ללא רסנים ובלמים. ולזה התיקון הוא המשמעת לקדוש ברוך הוא.

ועד כמה חיוני לציית לקדוש ברוך הוא ולא לממש כל רצון ותאוה, אפשר להסיק בכל שכן וקל וחומר: ומה אם בנוגע לציווי של בשר ודם, מוכרחים "משמעת כוח ורגליים"; ולא עוד אלא שבזה [בצייתנות של החיילים לפקודות] תלוי כל קיום המסגרת בה נמצא, ועל ידי זה גם קיום כל הצבא, השמירה על הגבולים [הגבולות] וכן הלאה, זאת אומרת שזה נוגע לגורלם של כל האוכלוסייה שעליה הצבא מגן - על אחת כמה וכמה [ביוזמי ובוודאי שכן] בנוגע לציווי של 'המפקד הכי ראשי', מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא, אשר כל אחד ואחד מבני ישראל הרי הוא מ"צבאות השם" ועליו לציית לפקודותיו.

ועוד נקודה שלישית... אשר ספק גדול האם תהיה אצלו אפשרות להשפיע על סביבה הזקוקה לידיעת השם והתורה והמצווה כפי שיש בידו עתה. שהרי עכשיו אתם בצבא נמצאים כולם יחד כל היממה, ומוכרחים [מחויבים] למסגרת של משמעת, ובתנאים האלה קל הרבה יותר לגרום לאנשים לשמוע ולהקשיב לדברך. וכשמדברים בדברים היוצאים מן הלב, והדיבור עצמו תוכנו הוא תורת אמת ומצוותיה, הרי סוף סוף [בסופו של דבר] זה ישפיע ויפעל על האנשים, כי זה טבעה של האמת, כמו שנאמר בפסוק: "אמת מארץ תצמח".

מעטות הן השורות האמורות בערך [יחסית ל] חשיבות העניין בכלל, ובמיוחד החשיבות שינצל את האפשרות אשר ההשגחה העליונה נתנה לו בהיותו בצבא, להחזיר לדרך הטוב והישר, דרך התורה והמצווה, כמה וכמה מאחינו בני ישראל הצעירים, אשר בקרוב יסתדרו בחיי משפחה, ולכן להשפעה עליהם יש תוצאות רחבות הרבה יותר, כי הטבת המצב הרוחני של כל אחד נכפלת בעתיד פי כמה, במספר בני המשפחה שיקימו, ובניהם ובני בניהם עד סוף כל העולם [בכל הדורות הבאים].

וביחד עם האפשרות והציווי, הרי הקדוש ברוך הוא - שאינו בא בטרוניא עם בריותיו - נותן גם את הכוח למלאות את התפקיד.

בברכת הצלחה בעבודתו הקדושה האמורה, ושיעשה אותה מתוך שמחה וטוב לבב.

עם או בלי נדר

וְאִשָּׁה כִּי תֵדַר לַה', וְאָסְרָה אֶסֶר בְּבֵית אֲבִיהָ בְּנַעֲרֶיהָ. וְשָׁמַע אֲבִיהָ אֶת נְדָרָהּ וְאָסְרָה אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ וְהַחְרִישׁ לָהּ אֲבִיהָ, וְקָמוּ כָּל נְדָרֶיהָ וְכָל אֶסֶר אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ יָקוּם. וְאִם הֵנִיא אֲבִיהָ אֶתָּה בְּיוֹם שָׁמְעוּ כָּל נְדָרֶיהָ וְאָסְרָהּ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם, וְה' יִסְלַח לָהּ כִּי הֵנִיא אֲבִיהָ אֶתָּה. וְאִם הָיוּ תְהִיָּה לְאִישׁ וְנִדְרָהּ עָלֶיהָ אִי מִכְּטָא שִׁפְתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ. וְשָׁמַע אִישָׁהּ בְּיוֹם שָׁמְעוּ וְהַחְרִישׁ לָהּ, וְקָמוּ נְדָרֶיהָ וְאָסְרָה אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ, יָקָמוּ. וְאִם בְּיוֹם שָׁמַע אִישָׁהּ וְנִיא אֶתָּה וְהִפְרָ אֶת נְדָרָהּ אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְאֵת מִכְּטָא שִׁפְתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ, וְה' יִסְלַח לָהּ (במדבר, פ'ק, ל, פסוקים ד-ט)

בפסוקים אלה יש רמז נפלא באשר ליחס הנכון לעיסוק בענייני העולם בשלבים השונים בעבודת ה':

אישה "בנעוריה" זה רומז ליהודי שנמצא בתחילת עבודת ה' שלו, ועל כך אומרת התורה "אישה כי תידור" - כלומר, שבשלב זה של העבודה האדם זקוק לנדרים ולסייגים שירחיקו אותו מדברי החולין וענייני העולם למרות שהם מותרים, כי בשלב זה יש בו משיכה ותאוה אליהם ולכן הוא עלול להימשך אחריהם וליפול ברוחניות.

אך "אם היו תהיה לאיש", זאת אומרת שהאדם כבר התעלה על תאוותיו ויש לו רצון ותשוקה רק ל'איש' שהוא אבינו שבשמיים, אז "והפר את נדרה" - הוא לא צריך להתרחק מהעולם כי יש בו את הכוחות לעסוק בענייני העולם בלי להיסחף אחריהם אלא רק בכוונה לתקן ולהעלות אותם.

(אדמו"ר הזקן - לקוטי תורה, במדבר, דף פג)

מלחמת שנאת חינם

נָקָם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים, אַחֲרֵי תֹאסֹף אֶל עַמּוּד (פרק לא, פסוק ב)

מה הקשר בין מלחמת מדין למשה רבינו? מדוע יש קשר בין המלחמה במדין לכך שמשה יכול לעזוב את העולם ולהיאסף אל עמיו?

"מדין" מלשון מדון ומריבה, וזה רומז לפירוד לבבות ושנאת חינם - שזה מצב שבו אחד שונא את השני בלי שום סיבה, ולא מפני שהוא הזיק או הציק לו, אלא שהוא לא מסוגל לסבול את עצם מציאותו וקיומו. מצב כזה נובע מתחושה עצמית של גאווה, שגורמת לאדם להתמלא מעצמו ולא להיות מסוגל להכיל את מציאותו של אדם אחר. משה רבינו היה סמל לביטול מוחלט וענווה מופלגת, ולכן רק הוא יכול היה להילחם ב'מדין' - לבטל את הישות והגאווה שהם הגורם לשנאת חינם.

(אדמו"ר הרשב"ב - ספר המאמרים, תרנ"ט, עמוד נג)

כרשת דברים

"רב לכם שבת!"

ה' אֶל-לִהְיוֹת דָּבָר אֵלַיִךְ בְּחֵרֵב לְאֶמֶר, רַב לָכֶם שַׁבַּת בְּהָר הַזֶּה (ויכ"ב, פ'ק, א, פסוק ו)

יהודי איננו רשאי להסתגר באוהלה של תורה ולהסתפק בעבודתו

ווארט חסידות

רעיונות קצרים מתורת החסידות על פרשת השבוע - רעיון אחד לכל יום

כתגם חסידי מביא לצלילות הדעת ו"מנקה" את הלב.

הנהגה טובה חסידית מאירה את הבית.

ניגון חסידי מחזק את התקוה והבטחון, מביא שמחה ומעמיד את הבית ואת בני הבית בקרן אורה.

(היום יום כ"ב תמוז)
בשם הרבי הרש"ב נ"ע)

עם עצמו, כמו שאומר לנו הקדוש ברוך הוא: "רב לכם שבת בהר הזה", שבו קיבלתם את התורה! אלא מחובתו לנסוע למקום רחוק מיהדות ולהביא גם לשם את אור התורה.

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך ב, עמוד 695)

שבו בין אחיכם

וְאֵצֶינָה אֶת שְׁפָטֵיכֶם בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר, שְׁמַע בֵּין אַחֵיכֶם וּשְׁפָטֵתֶם צֶדֶק בֵּין אִישׁ וּבֵין אָחִיו וּבֵין גֵּרִי (פרק א, פסוק טז)

המילים "שמע בין אחיכם" מלמדות אותנו דבר גדול על אהבת ישראל:

ראשית, "שמע - בין אחיכם": מי ש'שומע' ומרגיש את גודל אהבת הבורא לכל יהודי, ועד כמה כל יהודי יקר למעלה, מבין עד כמה כל יהודי יקר וחשוב, וכתוצאה מכך הוא מעורב בין האנשים ומוצא הנאה ועונג מכל יהודי.

אך מילים אלה רומזות לנו גם איך ניתן להגיע להכרה עמוקה זו: "שמע - בין אחיכם" - מי שרוצה 'לשמע' ולהגיע להרגשה הזו, צריך להיות מעורב בין האנשים מתוך הבנה ותחושה שגם היהודי הפשוט ביותר הוא אחיו.

(הבעל שם טוב - כתר שם טוב, הוספות, סימן כח)

איך אדע אם זה מותר?

לֹא תִבְדּוּ פָנִים בְּמִשְׁפַּט כִּקְטֹן פְּגִל תִּשְׁמַעוּן, לֹא תִגְדּוּ מִפְּנֵי אִישׁ כִּי הִמְשַׁפֵּט לֹא-לֹהִים הוּא, וְהַדָּבָר אֲשֶׁר יִקְשֶׁה מִכֶּם

תִּקְרִיבוּן אֵלַי וּשְׁמַעְתִּיו (פרק א, פסוק ח)

הפסוק הזה רומז לנו כיצד להתמודד עם ספקות והתלבטויות בדרך הרוחנית:

"והדבר אשר יקשה - מכם" - אם אתה מתקשה להחליט לגבי מצב או דילמה מסוימת כיצד לנהוג, כי אינך יודע האם זהו דבר מצווה או לא, דע לך שמקור הספק הוא ממך, והוא נובע מכך שיש לך בדבר נגיעה ותועלת אישית, ולכן אינך שוקל את הדברים בצורה נקייה ויש חשש שמא תמצא לעצמך צידוקים והסברים מדוע הדבר מותר בגלל האינטרס האישי שלך.

כיצד כן תוכל להכריע את הספק? "תקריבון אליי - ושמעתי" - כשתסלק את הנאתך מהדבר ותתכוון אך ורק לשם שמיים וכדי להתקרב אל ה', אז הקדוש ברוך הוא ייתן לך את ההבנה והתבונה להחליט כיצד נכון לנהוג.

(הבעל שם טוב - כתר שם טוב, עמוד ג)

ממדבר להתנשאות

וּבְמַדְבַּר אֲשֶׁר רִאִיתָ אֲשֶׁר נִשְׁאַף ה' אֶ-לֹהֶיךָ כִּאֲשֶׁר יֵשֵׁא אִישׁ אֶת בְּנוֹ, כְּכֹל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הִלַּכְתֶּם עַד בֹּאֲכֶם עַד הַמָּקוֹם הַזֶּה

(פרק א, פסוק לא)

המדבר, שהוא מקום שממה ולא מקום חיים, הוא סמל ל'קליפה' ולכוחות הטומאה. התוכן והתכלית הפנימית הרוחנית של מסעות בני ישראל במדבר היו להכניע את כוחות הטומאה והרע. והתוצאה של העבודה הזו היא התרוממות והתעלות עצומה של הנשמה, כפי שאומר הפסוק: "במדבר אשר ראית - אשר נשאך ה' אלוהיך".

(אדמו"ר הצמח צדק - אור התורה)

לשבור את התאוה לאוכל

אֲכַל בִּכְסֵף תִּשְׁבְּרֵנִי וְאֲכַלְתִּי וַיִּמֵּם בִּכְסֵף תִּתֵּן לִי וְשִׁתִּיתִי, רֵק אֶעֱבֹר בְּרִגְלִי (פרק ב, פסוק טז)

במילים "אוכל בכסף תשבירני" יש רמז עבורנו כיצד נכון להתמודד עם תאוה לאוכל: "אוכל בכסף" - כאשר אתה נכסף ומתאוה לאכול, "תשבירני" - עליך לשבור ולבטל את התאוה.

(המגיד ממזריטש - אור תורה, עמוד נא)

החזן של שחרית או של מוסף) אומר את הברכה בעמידה, וגם הציבור עומד.

החזן לוקח את ספר התורה ומחזיק אותו בידו באמירת ברכת החודש⁷.

בברכת החודש אומרים: "ראש חודש מנחם אב ביום השני הבא עלינו לטובה".

אחרי שמסיימים את ברכת החודש, החזן מוסר את ספר התורה לאדם אחר שיחזיק אותו בישיבה, והציבור רשאי לשבת.

לא אומרים "אב הרחמים".

אחרי "אשרי" החזן שוב לוקח את ספר התורה וקורא "יהללו".

אחרי התפילה עורכים התוועדות בבית הכנסת⁸, ובהתוועדות יוסיפו באמירת דברי תורה ובקבלת החלטות טובות בלימוד התורה וקיום המצוות, מתוך שמחה לכבוד סיום ספר בתורה⁹.

יש לוודא שאחרי ההתוועדות אוכלים סעודת שבת בבית וממשיכים את ההתוועדות עם בני הבית¹⁰. כדאי שגם הנשים והבנות יערכו התוועדות¹¹.

פרקי אבות

לאחר תפילת מנחה קוראים את פרק שני בפרקי אבות.

יום ראשון

כט תמוז – ערב ראש חודש

את שיעור החומש היומי מסיימים בפסוק יא בפרק א (מסתיים במילים "כאשר דיבר לכם")¹², ולא כפי המנהג לסיים בפסוק אחד קודם לכן.

בערב ראש חודש יש להוסיף בלימוד תורה, בתפילה ובנתינת צדקה¹³, וכן מחלקים לצדקה את

שבת קודש פרשת מטות-מסעי

כח תמוז – שבת מברכים חודש מנחם-אב

תהלים

בבוקר לפני התפילה אומרים את כל התהלים בציבור¹. נוהגים לומר את התהלים לבושים בחליפה וכובע וחגורים באבנט².

אחרי אמירת כל התהלים, מי שאין לו הורים יאמר קדיש יתום. ואם יש חיוב (יארציט או משהו בשנת אבל), יאמר קדיש יתום אחרי אמירת כל ספר בתהלים (לאחר אמירת ה"יהי רצון")³.

אחרי אמירת התהלים לומדים בציבור במשך כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר כך מתפללים⁴.

קריאת התורה

בקריאת הפסוק האחרון של הפרשה, המסיים את ספר במדבר, כולם עומדים. רצוי שבעל הקורא יעצור לכמה שניות לפני שיתחיל לקרוא את הפסוק, כך שהמתפללים שיושבים יספיקו לקום וכולם ישמעו היטב את הקריאה.

בסיום הקריאה כל הציבור אומר: "חזק חזק ונתחזק!". אחר כך בעל הקורא אומר את המשפט, ויחד איתו אומר גם העולה לתורה⁵.

ברכת החודש

לפני ברכת החודש מכריזים את זמן מולד הירח, כי נכון שיידעו את זמן המולד לפני שמברכים את החודש⁶.

מולד הירח בלילה שבין ראשון לשני, בשעה 01:53 ואחד עשר חלקים.

החזן בברכת החודש (זה לא מוכרח להיות

7. קצות השלחן סי' פג בבד"ש ס"ק י, משערי אפרים שם ס"ו. ראה משנה-ברורה סי' קמו בשער-הציון ס"ק יח.
8. היום-יום, ל' בניסן.
9. ספר השיחות תשנ"ח ח"א עמ' 233.
10. אג"ק כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו כרך י עמ' ג.
11. ספר המנהגים עמ' 30. לקוטי-שיחות, כרך טז, עמ' 523. אג"ק כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו שם.
12. כך נהגו בקריאת התורה בליובאוויטש.
13. התוועדות תשמ"ו ח"ג ס"ע 593.

1. אג"ק אדמו"ר מהר"י צ"ח עמ' תל.
2. כך נהג הרבי וכל הציבור עימו.
3. אג"ק של הרבי כרך י עמ' דש. סי' המנהגים עמ' 30 ועמ' 55.
4. אג"ק ח"ד עמ' תנח, קובץ מכתבים שבסוף'ס תהלים 'אהל יוסף יצחק' עמ' 192, לוח 'היום-יום' כו כסלו וספר המנהגים עמ' 30.
5. ספר-המנהגים שם. לוח כולל-חב"ד. אג"ק ח"ד עמ' יד. וראה הנסמן באוצר מנהגי חב"ד ניסן-סיון עמ' רפה, וביהתקשרות' גיליון עו, בסופו.
6. סידור אדמו"ר. לקוטי מהר"ח (בראש ח"ג, בהשמות לח"ב פחב), ושערי-רחמים על השערי-אפרים שער י ס"ק מז.

בציבור, לא יאמר את ההלל עם הציבור אלא לפי סדר התפילה.²⁷

באמירת ההלל, כל אחד מברך בעצמו את ברכות ההלל ("לקרוא את ההלל" ו"מלך מהולל בתשבחות")²⁸.

את הקטע "ואברהם זקן", שאומרים שלוש פעמים מיד לאחר אמירת הלל - גם החזן אומר, לפני שאומר קדיש תתקבל.²⁹

אחרי שמכניסים את ספר התורה לארון הקודש, חולצים את התפילין של רש"י ומניחים תפילין של רבינו תם. קוראים בהן קריאת שמע, פרשות "קדש" ו"והיה כי יביאך" ושש זכירות (ואת השיעורים היומיים לומדים אחרי סיום כל התפילה)³⁰. אחר כך חולצים את התפילין ומתפללים מוסף.

לא מלבישים בחזרה את הזרוע בשרוול אחרי חליצת התפילין של רבינו תם לפני מוסף³¹, וכן אין להכניס את שרוול החליפה מתחת לאבנט³² - ומתפללים כך מוסף³³.

החזן לא מסיים "ובא לציון" בקול רם. מכיוון שיש הפסקה ארוכה בין הכנסת ספר התורה לארון הקודש לבין אמירת חצי קדיש שלפני מוסף, החזן צריך לומר מזמור תהלים כלשהו לפני אמירת הקדיש, ולפחות את סיומו לומר בקול³⁴.

מנהג עתיק ללמוד בכל ראש חודש פסוק אחד עם פירוש רש"י ופירושים נוספים מפרק התהלים האישי המתאים לגיל (לדוגמה, מי שהוא בן שלוש עשרה - פרק יד). אם יש בפרק יותר משנים עשר פסוקים (ובשנה מעוברת, אם יש יותר משלושה עשר), מחלקים את הפרק ולומדים בכל ראש חודש מספר פסוקים כך שבמהלך השנה ילמדו את הפרק כולו. ואם יש פחות פסוקים, חוזרים ולומדים שוב את הפרק.

בקריאת שמע שעל המיטה הערב, אומרים תחנון³⁵.

מה שהצטבר בקופות הצדקה במהלך החודש¹⁴. והיום יש להוסיף עוד יותר מהרגיל בכל ערב ראש חודש, וכדאי לתת סכום שווה ערך לעלות שתי ארוחות ויותר.

בתפילת מנחה לא אומרים תחנון¹⁵.

ליל ראש חודש

בתפילת ערבית, וכן בכל התפילות בראש חודש, מי שבשנת אבל לא עומד חזן¹⁶.

לא מכריזים "יעלה ויבוא" לפני שמונה עשרה בערבית ולא בשחרית מחר, אלא מזכירים לציבור בדפיקה על השולחן וכדומה¹⁷.

מי ששכח לומר "יעלה ויבוא" בתפילת ערבית, אינו חוזר ומתפלל.

מנהגי ראש חודש

לא מסתפרים¹⁸ ולא קוצצים ציפורניים בראש חודש¹⁹.

הנשים נוהגות לא לעשות מלאכות מסוימות בראש חודש, כמו תפירה²⁰ וגיהוץ של בגדים שלא צריך לאותו יום²¹ - בכל מקום לפי מנהג²².

יום שני

א מנחם אב - ראש חודש

בראש חודש יש להתאסף יחד בכל קהילה ובית כנסת, לערוך התוועדות ובה יאמרו "לחיים" ויברכו איש את רעהו בכל הברכות הטובות, ידברו דברי תורה, ייתנו לצדקה²³ ויקבלו יחד החלטות טובות בענייני תורה ומצוות²⁴.

נוהגים להוסיף מאכל מיוחד בארוחה לכבוד ראש חודש²⁵.

שחרית

יש להשתדל במיוחד להתפלל שחרית במניין, כדי לומר הלל עם הציבור²⁶. ומי שמאחר לתפילה

14. ספר-המנהגים עמ' 77.

15. סידור אדר"ז, לפני "למנצח... יענך".

16. ספר-המנהגים עמ' 8, 36.

17. שם, וס' "דיני מנהגי ראש-חודש - חב"ד" פ"ז הערה 4.

18. שו"ע אדר"ז סי' רס ס"א.

19. קצות-השולחן סי' עג בבדי-השולחן ס"ק ד, צוואת ריה"ח אות מה. וראה בס' מנהגי ר"ח-חב"ד פ"א הע' 2, ובס' קיצור הלכות משו"ע אדמו"ר ב'מילואים' לסי' רס-רסב (עמ' נד).

20. תורת מנחם - התוועדות' תשד"מ ח"ב עמ' 948.

21. שער-תשובה ס"ק ג. כף-החיים ס"ק לל ב.

22. שו"ע ורמ"א סי' תיו ס"א.

23. ספר השיחות ה'תשנ"ח ח"ב ע' 539.

24. היום-יום, ל' ניסן. 'התוועדות' תשנ"ח ח"ג עמ' 383. ראה גם שיחות קודש תשי"ג עמ' 276.

25. ראה שו"ע או"ח סי' תיט וכף-החיים שם ס"ק ד.

26. רמ"א תכב, שו"ע אדמו"ר תפחג.

27. המזכיר הרה"ח ר"ל גרונר בשם הרבי בשם אדמו"ר מהור"צ בשם

אדמו"ר מהורש"ב. וראה כף-החיים סי' תכב ס"ק לח. וע"ע ב'דיני ומנהגי ראש חודש - חב"ד' עמ' נה.

28. ספר-המנהגים שם, וראה אג"ק חלק טז עמ' פד. שיחות-קודש תשמ"א ח"ד ס"ע 322.

29. היום-יום, אדר"ח חשוון. ספר-המנהגים עמ' 36.

30. ספר-המנהגים שם.

31. מנהג ישראל תורה סי' צא ס"ק כו.

32. הרה"ח ר' דובער חן ע"ה בשם הבעש"ט.

33. כך נהג הרבי.

34. ספר-המאמרים (ליקוט) לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב, ח"ב עמ' שטז. אג"ק כ"ק אדמו"ר נשיא דורון ח"כ עמ' רפג.

35. 'התוועדות' תשמ"ג ח"ג עמ' 1414.

יעלה ויבוא בתפילה

מי ששכח לומר "יעלה ויבוא" בתפילת שחרית או מנחה היום:

אם נזכר מיד אחרי שאמר את שם השם בסיום ברכת "המחזיר שכינתו לציון", יאמר "למדני חוקיך", ואז יאמר "יעלה ויבוא" ואחר כך ימשיך ויאמר "ותחזינה".³⁶

ואם נזכר אחרי שכבר סיים את הברכה, יאמר "יעלה ויבוא" וימשיך בברכת מודים.

ואם נזכר אחרי שכבר התחיל "מודים", חוזר לברכת "רצה".

ואם נזכר אחרי שאמר את שם השם של סיום ברכת מודים או שים שלום, לפני שחוזר לברכת רצה משלים ואומר "[ברוך אתה ה'] למדני חוקיך", ואז חוזר לברכת רצה.

ואם נזכר אחרי שאמר את "היו לרצון" השני בסיום שמונה עשרה, חוזר ומתפלל שוב (בלי לומר "ה' שפתיי תפתח"), או שייגש חזן ויתפלל את חזרת הש"ץ.

[ובשחרית] אם נזכר אחרי שהתפלל מוסף, אינו חוזר.³⁷

ואם שכח לומר "יעלה ויבוא" בתפילת מנחה - אם נזכר בתפילת ערבית, לאחר תפילת שמונה עשרה של ערבית יאמר מזמור תהלים ואחר כך יתפלל שוב את תפילת שמונה עשרה, ויכוון במחשבתו שזו תפילת נדבה.³⁸

יעלה ויבוא בברכת המזון

מי ששכח לומר "יעלה ויבוא" בברכת המזון - מהערב ועד השקיעה מחר³⁹ - אם נזכר אחרי שאמר את שם השם בברכת "בונה ברחמי ירושלים", אומר אחרי סיום ברכת "בונה ברחמי": "ברוך . . שנתן ראשי חודשים לעמו ישראל לזיכרון". ואם נזכר אחרי שכבר התחיל לומר "ברוך" של הברכה הבאה, ממשיך את ברכת המזון ולא חוזר.⁴⁰

מי שהתחיל לאכול סעודה ואכל לפחות 'כזית' לפני השקיעה, אומר "יעלה ויבוא" בברכת המזון - גם אם הסעודה מסתיימת בתוך הלילה. אך זאת בתנאי שעדיין לא התפלל ערבית.⁴¹

הלכות ומנהגים לתשעת הימים⁴²

אסור לקנות בגדים ונעליים חדשים, גם אם לא לובשים אותם עד אחרי תשעה באב.

אסור לכבס בגדים, גם אם ילבשו אותם רק אחרי תשעה באב. מותר לכבס בגדים של תינוקות וילדים.

אסור גם ללבוש בגדים (הכוונה לבגדים עליונים, ולא לגרביים ולבנים) מכובסים שלא נלבשו עדיין מהכביסה, אלא רק לכבוד שבת קודש.

למעשה נוהגים לפני ראש חודש ללבוש לכמה דקות את כל הבגדים המכובסים שעומדים ללבוש במשך תשעת הימים⁴³, ואז מותר ללבוש אותם. ומי שלא הספיק יכול להניח את הבגדים על הרצפה כדי לפגום קצת את ניקיונם, ואז מותר ללבוש אותם. אפשרות נוספת היא ללבוש את הבגדים המכובסים בשבת, אבל זה מותר רק בתנאי שנהנים מהם בשבת עצמה - לדוגמה, ללבוש חולצה אחת בליל שבת, ואז להחליף בבוקר ועוד אחת אחר הצהריים.

אסור להתרחץ לשם הנאה אפילו במים קרים. מי שהחום והזיעה מציקים לו, והוא סובל מהריח או מכך שהבגדים נדבקים לגוף או מגירוד וכדומה - מותר לו להתרחץ.⁴⁴

מי שטובל במקווה בכל ערב שבת, מותר לו לטבול, ולהתרחץ במים חמים וסבון, גם בערב שבת בתשעת הימים⁴⁵. מי שטובל מדי יום, מותר לו לטבול גם בתשעת הימים⁴⁶.

אסור לאכול בשר ולשתות יין, מלבד בשבת ובסעודת מצווה.

לא נכנסים לדירה חדשה.

טיפולים רפואיים, אם אפשר - יש לדחות לאחר תשעה באב.⁴⁷

סיומי מסכת⁴⁸

בימים אלה יש להשתדל להוסיף בדברים טובים

42. לוח כולל-חב"ד.

43. כף-החיים סי' תקנ"א ס"ק צא.

44. שו"ת אגרות-משה אה"ע ח"ד סי' פד אות ד, נטעי-גבריאל הל' בין-המצרים ח"א פמ"ב ס"ד.

45. כן הורה הרה"ג והמשפיע ר' חיים שאול ברוק ע"ה. וראה בכ"ז בס' 'מנהג ישראל תורה' סי' תקנ"א ס"ק יא.

46. ראה לוח 'דבר-בעת'.

47. אגרות-קודש כרך ט, עמ' שעו.

48. סה"ש תנש"א ח"ב עמ' 708 (ועיי' ש' עמ' 733), סה"ש תשמ"ח ח"ב עמ' 564, שיחות-קודש תש"מ עמ' 672.

36. כף-החיים סי' קיד ס"ק כח.

37. שו"ע אדמוה"ז סי' קכו ס"ג.

38. לוח כולל-חב"ד בדר"ח מרחשוון.

39. קצות-השולחן סי' מז ס"ד ע"פ סידור אדמוה"ז.

40. שו"ע אדמוה"ז סי' קפח ס"י. סידור אדמוה"ז.

41. שו"ע אדמוה"ז סי' קפח סעיף יז.

עת לדעת

אירועים בדברי ימי חסידות חב"ד על-פי לוח השנה

מבוסס על הספר 'עת לדעת',
מאת השליח הרב אברהם שמואל בוקיעט ע"ה
מוקדש לעילוי נשמתו

ב מנחם-אב

תרפ"ט

אדמו"ר הריי"צ הגיע לביקור בארץ הקודש. מטרת הביקור הייתה להתפלל במקומות הקדושים, כפי שכתב בעצמו על המסע: "רגיל הייתי בארץ מולדתי, לבקר מזמן לזמן בהיכלי קודש ציוני אבות הקדושים, לשאת רינה ותפילה בהתעוררות רחמים רבים בעדנו ובעד כל תלמידיו ואנ"ש בתוך כלל אחינו בני ישראל שיחיו. בזמן הזה הנני מושלל היכולת לנסוע לארץ מולדתי, והחלטתי בעזרתו יתברך לעשות מסעי לארץ הקודש תיבנה ותיכונן במהרה בימינו אמן, לבקר במקומות הקודש".

הרבי ביקר בירושלים, בעפולה, בטבריה, בצפת, במירון, בחברון, בתל אביב, בבני ברק ובפתח תקוה.

ד מנחם-אב

תשמ"ו

הרבי ביקש, "בקשה נפשית", שכל אחד יקיים את דברי המשנה "עשה לך רב", שאיתו הוא יתייעץ בכל ענייניו, ויצטרך לתת בפניו דין וחשבון מדי פעם בפעם.

כז תמוז

תרנ"ג

נפטר הרב החסיד ר' יהודה לייב סלונים, בן הרבנית מנוחה רחל, בתו של אדמו"ר האמצעי.

הרב סלונים היה תלמיד חכם וחסיד נלהב, אציל רוח ואדם אהוב. הוא היה גם בעל תפילה בחסד, ובהקשר לזה מסופר כי בהיותו בן שמונה עשרה נסע לקראת הימים הנוראים לליובאוויטש, ואדמו"ר הצמח צדק ביקש שישמש כחזן בתפילת מוסף של ראש השנה. הנער היסס ונרתע מגודל האחריות, אבל אדמו"ר הצמח צדק הושיט לו את הקיטל ואמר לו: "אתה תהיה החזן שלנו". ר' יהודה לייב ניגש לעמוד והתפלל בנעימות רבה שעוררה התפעלות אצל כל המתפללים, ומאז, בכל פעם שהיה בראש השנה בליובאוויטש, הוא שימש כשליח הציבור.

כשהרגיש הרב סלונים שהגיעו רגעי האחרונים, ביקש מחסידי חב"ד בטבריה שייכנסו אליו וישירו ניגון דבקות חסיד, ותוך כדי הניגון החזיר את נשמתו לבורא.

על פי בקשתו, לאחר עריכת הטהרה טבלו את גופו בכנרת. נטמן בבית העלמין בטבריה.

א מנחם-אב

תש"נ

באופן נדיר ובפעם הראשונה, הרבי נסע לאוהל הקדוש בראש חודש.

שניים מקרא ואחד תרגום

מוקדש לע"נ הרה"ת ר' מנחם מענדל הכהן ב"ר הרה"ת יהושע זעליק הכהן ע"ה
ומרת גאלדא בת הרה"ת מרדכי ירחמיאל חיים לימא ע"ה

נפֿשָׁה יָקוֹם: וְיִשְׁמַע בַּעֲלָהּ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לָהּ לֹא אַעֲדִי יְתָהוֹן
וּיקוֹמוֹן כָּל נִדְרָהּא וְכָל אֶסֶר דִּי אֶסֶרֶת עַל נִפְשָׁהּ יְקוֹמוֹן:
י וְאַם־הַפֶּר יִפֹּר אֹתָם | אִישָׁה בְּיוֹם שְׁמֹעוֹ בְּלִמּוּצָא
שְׁפָתֶיהָ לִנְדִּירָהּ וְלֹאֲפֹר נִפְשָׁהּ לֹא יָקוֹם אִישָׁה הַפֶּרָם
וַיהוֹה יִסְלַח־לָהּ: וְאִם בִּשְׁלֹא יִבְטַל יְתָהוֹן בַּעֲלָהּ בְּיוֹמָא
דִּי שְׁמַע כָּל אֶפְקוֹת סְפֻתָּהּא לִנְדִּירָהּא וְלֹאֲפֹר נִפְשָׁהּ לֹא
יְקוֹמוֹן בַּעֲלָהּ בִּשְׁלֹנוֹן וּמִן קָדָם יִי יִשְׁתַּבֵּךְ לָהּ: יד בְּלִנְדִּירָהּ
וְכִלְשִׁבְעָת אֶסֶר לַעֲנֹת נִפְשָׁהּ אִישָׁה יְקוֹמוֹן וְאִישָׁה יִפְרָנוּ:
כָּל נִדֵּר וְכָל קִיּוּמָת אֶסֶר לִסְגָפָא נִפְשָׁהּ יְקוֹמוֹן
וּבַעֲלָהּ יִבְטַלְנוּ: טו וְאַם־הַחֲרֹשׁ יִחְרִישׁ לָהּ אִישָׁה מִיּוֹם
אֲלִיּוֹם | וְהָקוֹם אֶת־כָּל־נְדִירָהּ אוֹ אֶת־כָּל־אֶסְרֶיהָ אֲשֶׁר
עָלֶיהָ חָקִים אֹתָם בְּיַחְרֹשׁ לָהּ בְּיוֹם שְׁמֹעוֹ: וְאִם מִשְׁתַּחֲוִי
יִשְׁתַּחֲוֶה לָהּ בַּעֲלָהּ מִיּוֹם לַיּוֹם וּיקָם יֵת כָּל נִדְרָהּא אוֹ יֵת
כָּל אֶסְרָהּא דִּי עָלָהּ יָקִים יְתָהוֹן אֲרִי שְׁתַּחֲוֶה לָהּ בְּיוֹמָא
דְּשְׁמַע: טז וְאַם־הַפֶּר יִפֹּר אֹתָם אַחֲרֵי שְׁמֹעוֹ וְנִשְׂא אֶת־
עֹנֶהָ: וְאִם בִּשְׁלֹא יִבְטַל יְתָהוֹן בְּתֵר דְּשְׁמַע וּיקַבֵּל יֵת
חֻבָּה: יז אֱלֹהֵי חֲקָיָם אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מוֹשֶׁה בֶּן־אִישׁ
לְאַשְׁתּוֹ בִּין־אֵב לְבָתוֹ בְּנִגְרִיָּה בֵּית אֲבִיהָ: אֲלֵין קָמִיא
דִּי פִקִּיד יִי יֵת מֹשֶׁה בֶּן־גִּבֹּר לְאַתְמָתָהּ בֵּין אֲבָא לְבֵרְתָהּ
בְּרַב־יִתְהָא בֵּית אֲבוּהָא: יח וְיִדְבֹּר יְהוָה אֶל־מוֹשֶׁה לֵאמֹר:
וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר: כ גָּלָם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
מֵאֵת הַמִּדְרִגִּים אַחֵר תִּאֲסַף אֶל־עַמּוּד: אֲתַפְרַע פְּרָעָנוֹת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן מִדְרֵגָא בְּתֵר כִּן תַּחֲפִּנְשׁ לַעֲמִיד: ג וְיִדְבֹּר
מוֹשֶׁה אֶל־הָעָם לֵאמֹר הֲחִלְצוּ מֵאֲתָכֶם אֲנָשִׁים לְצַבָּא וַיהוֹ
עֲלִמְדִין לְתֵת נִקְמַת־יְהוָה בְּמִדְרִין: וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם עַמָּא
לְמִימֶר זְרִיזוּ מִנְּכֹחַ גִּבְרִין לְחִילָא וַיהוֹן עַל מִדְרִין לְמִיחַב
פְּרָעָנוֹת דִּין עַמָּא דִּין בְּמִדְרִין: ד אֱלָף לְמִטָּה אֱלָף לְמִטָּה
לְכָל מִטָּה יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלַחוּ לְצַבָּא: אֱלָפָא לְשִׁבְטָא אֱלָפָא
לְשִׁבְטָא לְכָל שִׁבְטֵיָא דְיִשְׂרָאֵל תִּשְׁלַחוּן לְחִילָא: ה וַיִּמְסְרוּ
מֵאֲלָפֵי יִשְׂרָאֵל אֱלָף לְמִטָּה שְׁנַיִם־עָשָׂר אֱלָף חֲלוּצֵי צַבָּא:
וְאַתְבַּחְרוּ מֵאֲלָפֵי דְיִשְׂרָאֵל אֱלָפָא לְשִׁבְטָא תְרִי עֶשֶׂר
אֲלָפִין מְזֻרְזֵי חִילָא: ו וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה אֱלָף לְמִטָּה
לְצַבָּא אֹתָם וְאַתְּפִינָחֻם בְּזִין־אֲלַעְזוֹר הַכְּהֵן לְצַבָּא וְכָל־
הַקָּדָשׁ וְהַצִּצְרוֹת הַתְּרוּעָה בְּדוֹ: וּשְׁלַח יְתָהוֹן מֹשֶׁה
אֱלָפָא לְשִׁבְטָא לְחִילָא יְתָהוֹן וְיֵת פִּינְחָס בֶּר אֲלַעְזוֹר פִּהְנָא

כ וְיִדְבֹּר מֹשֶׁה אֶל־רָאשֵׁי הַמִּטָּהוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה
הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה: וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם רִישֵׁי שִׁבְטֵיָא
לְבֵנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֶר דִּין פִּתְגָמָא דִּי פִקִּיד יִי: ג אִישׁ
כִּי־יִדֹר נִדֵּר לַיהוָה אוֹ־יִשְׁבַּע שְׁבָעָה לְאֶסֶר אֶסֶר עַל־נִפְשׁוֹ
לֹא יִחַל דְּבָרוֹ כְּכֹל־הֵצִיא מִפִּיו יַעֲשֶׂה: גְּבֵר אֲרִי יִדֵּר נִדֵּר
קָדָם יִי אוֹ יָקִים קָם לְמִסֵּר אֶסֶר עַל נִפְשָׁהּ לֹא יִבְטַל
פִּתְגָמָה כְּכָל דִּיפּוֹק מִפּוּמָה יַעֲבֹד: ד וְאִשָּׁה כִּי־תִדֹר נִדֵּר
לַיהוָה וְאֶסְרָהּ אֶסֶר בְּבֵית אֲבִיהָ בְּנִגְרִיָּה: וְאַתְמָא אֲרִי
תִדֵּר נִדֵּר קָדָם יִי וְתִסֵּר אֶסֶר בְּבֵית אֲבוּהָא בְּרַב־יִתְהָא:
ה וְשְׁמַע אֲבִיהָ אֶת־נְדִירָהּ וְאֶסְרָהּ אֲשֶׁר אֶסְרָהּ עַל־נִפְשָׁהּ
וְהִחְרִישׁ לָהּ אֲבִיהָ וְקָמוּ כָל־נְדִירָהּ וְכָל־אֶסְרֵי־אֶסְרָהּ
עַל־נִפְשָׁהּ יָקוֹם: וְיִשְׁמַע אֲבוּהָ יֵת נִדְרָהּ וְאֶסְרָהּ דִּי
אֶסְרָת עַל נִפְשָׁהּ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לָהּ אֲבוּהָ וּיקוֹמוֹן כָּל נִדְרָהּא
וְכָל אֶסְרֵי דִי אֶסְרָת עַל נִפְשָׁהּ יְקוֹמוֹן: ו וְאַם־הֵנִיא אֲבִיהָ
אֹתָהּ בְּיוֹם שְׁמֹעוֹ כָּל־נְדִירָהּ וְאֶסְרֵיהָ אֲשֶׁר־אֶסְרָהּ עַל־
נִפְשָׁהּ לֹא יָקוֹם וַיהוָה יִסְלַח־לָהּ כִּי־הֵנִיא אֲבִיהָ אֹתָהּ:
וְאִם אַעֲדִי אֲבוּהָ יֵת בְּיוֹמָא דְשְׁמַע כָּל נִדְרָהּא וְאֶסְרָהּ
דִּי אֶסְרָת עַל נִפְשָׁהּ לֹא יְקוֹמוֹן וּמִן קָדָם יִי יִשְׁתַּבֵּךְ לָהּ
אֲרִי אַעֲדִי אֲבוּהָ יֵת: ז וְאַם־הָיוּ תְּהִיָּה לְאִישׁ וְנִדְרִיָּה
עָלֶיהָ אוֹ מִכְּמָא שְׁפָתֶיהָ אֲשֶׁר אֶסְרָהּ עַל־נִפְשָׁהּ: וְאִם
מִהוּהָ תְּהִיָּה לְגִבֹּר וְנִדְרָהּא עָלָהּ אוֹ פְרוּשׁ סְפֻתָּהּא דִּי
אֶסְרָת עַל נִפְשָׁהּ: ח וְשְׁמַע אִישָׁה בְּיוֹם שְׁמֹעוֹ וְהִחְרִישׁ לָהּ
וְקָמוּ נְדִירָהּ וְאֶסְרָהּ אֲשֶׁר־אֶסְרָהּ עַל־נִפְשָׁהּ יָקָמוּ: וְיִשְׁמַע
בַּעֲלָהּ בְּיוֹמָא דְשְׁמַע וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לָהּ וּיקוֹמוֹן נִדְרָהּא וְאֶסְרָהּ
דִּי אֶסְרָת עַל נִפְשָׁהּ יְקוֹמוֹן: ט וְאִם בְּיוֹם שְׁמֹעוֹ אִישָׁה יֵנִיא
אוֹתָהּ וְהִפֹּר אֶת־נְדִירָהּ אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְאֵת מִכְּמָא שְׁפָתֶיהָ
אֲשֶׁר אֶסְרָהּ עַל־נִפְשָׁהּ וַיהוָה יִסְלַח־לָהּ: וְאִם בְּיוֹמָא
דְּשְׁמַע בַּעֲלָהּ אַעֲדִי יֵת וּבִטַּל יֵת נִדְרָהּא דִּי עָלָהּ וְיֵת
פְרוּשׁ סְפֻתָּהּא דִּי אֶסְרָת עַל נִפְשָׁהּ וּמִן קָדָם יִי יִשְׁתַּבֵּךְ
לָהּ: י וְנִדֵּר אֲלִמְנָה וְגִירוּשָׁה כָּל אֲשֶׁר־אֶסְרָהּ עַל־נִפְשָׁהּ
יָקוֹם עָלֶיהָ: וְנִדֵּר אֲרָמְלָא וּמִתְרַבָּא כָּל דִּי אֶסְרָת עַל
נִפְשָׁהּ יָקוֹם עָלָהּ: יא וְאַם־בֵּית אִישָׁה נִדְרָהּ אוֹ־אֶסְרָהּ
אֶסֶר עַל־נִפְשָׁהּ בִּשְׁבָעָה: וְאִם בֵּית בַּעֲלָהּ נִדְרָת אוֹ אֶסְרָת
אֶסֶר עַל נִפְשָׁהּ בְּקִיּוֹם: יב וְשְׁמַע אִישָׁה וְהִחְרִישׁ לָהּ לֹא
הֵנִיא אֹתָהּ וְקָמוּ כָל־נְדִירָהּ וְכָל־אֶסְרֵי־אֶסְרָהּ עַל־

לחילא ומגי דקודשא וחדצצרת יבכתא בידה: ו ויצבאו
על מדין פאשר צוה יהוה את משה וחרגו כל זכר:
ואתחילו על מדין כמא די פקיד יי ית משה וקטלו כל
דכנרא: ח ואת מלכי מדין הרגו על חלליהם את יאני
ואת רקם ואת צור ואת חור ואת רבע חמשת מלכי מדין
ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב: וית מלכי מדין קטלו
על קטיליהון ית איו וית רקם וית צור וית חור וית רבע
חמשא מלכי מדין וית בלעם בר בעור קטלו בחרבא:
ט וישבו בני ישראל את נשי מדין ואת מפם ואת כל
בהמתם ואת כל מקניהם ואת כל חילם בוו: וישבו בני
ישראל ית נשי מדין וית טפלהון וית כל בעירהון וית כל
גיתיהון וית כל נכסיהון בוו: י ואת כל עריהם במושבם
ואת כל מירתם שרפו באש: וית כל קרויהון במוחבניהון
וית כל בית סגרתהון אוקידו בנורא: יא ויקחו את כל
השלל ואת כל המלקוח באדם ובבהמה: וישבו ית כל
עדה וית כל דברתא באנשא ובבעינא: יב ויבאו אל
משה ואל אלעזר הכהן ואל ערת בני ישראל את השכי
ואת המלקוח ואת השלל אל המחנה אל ערכת מואב
אשר על ירדן ירחו: ואיתי לו משה ולו אלעזר כהנא
ולו נשפתא דבני ישראל ית שכנא וית דברתא וית עדה
למשריתא למישריא דמואב די על ירדנא דירחו:

שני י ויצאו משה ואלעזר הכהן וכל נשיאי העדה
לקראתם אל מחוץ למחנה: ונפקו משה ואלעזר כהנא
וכל רבכי נשפתא לקדמותהון למפרא למשריתא:
י ויקצף משה על פקודי החיל שרי האלפים ושרי
המאות הבאים מצבא המחנה: ורגיז משה על דממנן
על חילא רבני אלפין ורבני מאותא דאתא מחיל קרבא:
טו ויאמר אליהם משה תחיתם כל נקבה: ואמר להון
משה תמימתון כל נקבא: טז הן הנה היו לבני ישראל
בדבר בלעם למסר מעל ביהוה על דבר פער ותחי
המנפה בערת יהוה: הא אנון תזא לבני ישראל בעצת
בלעם לשקרא שקר קדם יי על עסק פער וחות מותנא
בנשפתא דיי: ז ועתה הרגו כל זכר במו וכל אישה ידעת
איש למשכב זכר הרגו: ובעז קטולו כל דכנרא בטפלא
וכל אתמא דידעת גבר למשכב דכנרא קטולו: יח וכל
המו בנשים אשר לא ידעו משכב זכר החיו לכם: וכל

טפלא כנשיא די לא ידעא משכב דכנרא קיימו לכוז:
יט ואתם חנו מחוץ למחנה שבעת ימים כל הרג נפש
וכל נגע בחלל תתחטאו ביום השלישי וביום השביעי
אתם ושביכם: ואתון שרו מפרא למשריתא שבצא יומין
כל די קטל נפשא וכל די קרב בקטילא תדון עלוהי
ביומא תליתאה וביומא שביעאה אתון ושביכוז: כ וכל
בגר וכל פליעור וכל מעשה עוים וכל פליעון
תתחטאו: וכל לבוש וכל מן דמשך וכל עובר מעצי וכל
מן דעא תדון עלוהי: כא ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי
הצבא הבאים למחנה זאת חקת התורה אשר צוה
יהוה את משה: ואמר אלעזר כהנא לגברי חילא דאתו
לקרבא דא גזרת אורייתא די פקיד יי ית משה: כב אף
את יהוה ואת הכסף את ההנחש את החבול את הבדיל
ואת העפרת: כג ית דהבא וית כסף ית נחשתא ית
פרזלא ית אבצא וית אברא: כד כל דבר אשר יבא
תעבירו באש וטהר אף בני נדה יתחטאו וכל אשר
לא יבא באש תעבירו במים: כל מדעס דמתעל בנורא
תעבירוה בנורא וידבי ברם במי אדיומא יתדי וכל די לא
מתעל בנורא תעבירוה במי: כה וכבשתם בגדיכם ביום
השביעי וטהרתם ואחר תבאו אל המחנה: ויתחורון
לבושיכוז ביומא שביעאה ותדכון וכתרו בן תעלון
למשריתא: כו כה ויאמר יהוה אל משה לאמר: ואמר יי
למשה למימר: כז שא את ראש מלקוח השכי באדם
ובבהמה אתה ואלעזר הכהן וראשי אבות העדה: קבל
ית חושבן דברת שכנא באנשא ובבעינא את ואלעזר
כהנא ורישי אבהת נשפתא: כח וחצית את המלקוח בין
תפשי המחמה היצאים לצבא ובין פליעדה: ותפלג
ית דברתא בין גברי מגיחי קרבא דנפקו לחילא ובין כל
נשפתא: כח ותרמתו מכס ליהוה מאת אנשי המחמה
היצאים לצבא אחר נפש מחמש המאות מזה האדם
ומזה הבקר ומזה החמורים ומזה הצאן: וספרש נסיבא קדם יי
מן גברי מגיחי קרבא דנפקו לחילא חד נפשא מחמש
מאה מן אנשא ומן חורי ומן חמרי ומן ענא:
כט ממחציתם תקחו ונתתה לאלעזר הכהן תרומת יהוה:
מפלגותהון תסבון ותיבי לאלעזר כהנא אפרשיתא קדם
יי: לו וממחצת בני ישראל תקחו אחד אחד מן

החמשים מן־האדם מן־הבקר מן־החמרים ומן־הצאן
מכל־הבהמה ונתתה אתם ללויים שמרי משמרת משפן
יהוה: ומפלגות בני ישראל תסב חד דאפתחד מן חמשי
מן אנשא מן תורי מן חמרי ומן ענא מפלגות ותיהב
יתהון ללואי נטרי מטרת משפנא דיי: לא ויעש משה
ואלעזר הכהן כאשר צוה יהוה את־משה: ועבד משה
ואלעזר כהנא כמא די פקיד יי ית משה: לב ויהי המלקוח
יתר הכז אשר בוזו עם הצבא צאן שש־מאות אלה
ושבעים אלה וחמשת אלפים: והנה דברתא שאר כנא
די כוז עמא די נפקו לחילא ענא שית מאה ושבעין
וחמשה אלפין: לו ובקר שנים ושבעים אלה: ותורי
שבעין ותריין אלפין: לו וחמרים אחד וששים אלה:
וחמרי שתין וחד אלפין: לו ונפש אדם מן־הנשים אשר
לא־ידעו משכב זכר כל־נפש שנים ושלושים אלה:
ונפשא דאנשא מן נשיא די לא ידעא משכבי דכורא כל
נפשתא תלתין ותריין אלפין: לו ותהי המחצה חלק
היצאים בצבא מספר הצאן שלש־מאות אלה ושלושים
אלה ושבעת אלפים וחמש מאות: והות פלגותא חלק
גבריא די נפקו לחילא מנן ענא תלת מאה ותלתין ושבע
אלפין וחמש מאה: לו ויהי המכס ליהוה מן־הצאן שש
מאות חמש ושבעים: והנה נסיבא קדם יי מן ענא שית
מאה שבעין וחמש: לו והבקר ששה ושלושים אלה
ומכסם ליהוה שנים ושבעים: ותורי תלתין ושמה אלפין
ונסיבהון קדם יי שבעין ותריין: לו וחמרים שלושים אלה
וחמש מאות ומכסם ליהוה אחד וששים: וחמרי תלתין
אלפין וחמש מאה ונסיבהון קדם יי שתין וחד: מ ונפש
אדם ששה עשר אלה ומכסם ליהוה שנים ושלושים נפש:
ונפשא דאנשא שמה עשר אלפין ונסיבהון קדם יי
תלתין ותריין נפשיין: מא ויתן משה את־מכס תרומת
יהוה לאלעזר הכהן כאשר צוה יהוה את־משה: ויהב
משה ית נסיב אפרשותא קדם יי לאלעזר כהנא כמא די
פקיד יי ית משה: מב וממחצית בני ישראל אשר חצה
משה מן גבריא די נפקו לחילא: מג ותהי מחצת העדה
מן־הצאן שלש־מאות אלה ושלושים אלה שבעת אלפים
וחמש מאות: והות פלגות כנשמתא מן ענא תלת מאה

ותלתין ושבעא אלפין וחמש מאה: מד ובקר ששה
ושלושים אלה: ותורי תלתין ושמה אלפין: מה וחמרים
שלושים אלה וחמש מאות: וחמרי תלתין אלפין וחמש
מאה: מו ונפש אדם ששה עשר אלה: ונפשא דאנשא
שמה עשר אלפין: מז ויעש משה ממחצת בני־ישראל
את־האחז אחד מן־החמשים מן־האדם ומן־הבהמה ויתן
אתם ללויים שמרי משמרת משפן יהוה כאשר צוה יהוה
את־משה: ונסיב משה מפלגות בני ישראל ית דאפתחד חד
מן חמשיין מן אנשא ומן בעירא ויהב יתהון ללואי נטרי
מטרת משפנא דיי כמא די פקיד יי ית משה: מח ויקרבו
אל־משה הפקדים אשר לאלפי הצבא שרי האלפים ושרי
המאות: וקריבו לות משה די ממנן על אלפי חילא רבני
אלפין ורבני מאותא: מט ויאמרו אל־משה עבדיך נשאו
את־ראש אנשי המלחמה אשר בידנו ולא נפקד ממנו
איש: ואמרו למשה עבדיך קבילו ית חשבון גברי מגיחי
קרבא די עמנא ולא שגא ממנא אנש: נ ונקרב את־קרבו
יהוה איש אשר מצא כל־יהב אצעה וצמיד טבעת עגיל
וכומז לכפר על־נפשתינו לפני יהוה: וקרבנא ית קרבנא
דיי גבר דאשפח מן דדקב שרין ושככיין עזאן קדשין
ומחוד לכפרא על נפשתנא קדם יי: נא ויעש משה
ואלעזר הכהן את־הזהב מאתם כל כלי מעשה: ונסיב
משה ואלעזר כהנא ית דהבא מנהון כל מן דעובדא:
נב ויהי | כל־זהב התרומה אשר הרימו ליהוה ששה עשר
אלה שבע־מאות וחמשים שקל מאת שרי האלפים ומאת
שרי המאות: והנה כל דהב אפרשותא די אפרישו קדם
יי שמת עשר אלפין שבע מאה וחמשיין סלעין מן רבני
אלפין ומן רבני מאותא: נג אנשי הצבא בוזו איש לו:
גברי דחילא בוזו גבר לנפשה: נד ויעש משה ואלעזר
כהן את־הזהב מאת שרי האלפים והמאות ויבאו אתו
אל־אהל מועד ופרזו לבני־ישראל לפני יהוה: ונסיב
משה ואלעזר כהנא ית דהבא מן רבני אלפין ומאותא
ואיתיו יתה למשפן זמנא דכננא לבני ישראל קדם יי:
שליש א ומקנה | רב הנה לבני ראובן ולבני־גד עצום מאד
וראו את־אריץ יעור ואת־אריץ גלעד והנה המקום מקום
מקנה: ובעיר סגי הנה לבני ראובן ולבני גד מקוין לחדא
וחזו ית ארע יעור וית ארע גלעד וקא אתרא אתר

כָּשָׁר לְבֵית בְּעִיר: בַּיּוֹמָם בְּנִיגַד וּבַלַּיְלָהּ רְאֹבֵן וַיֹּאמְרוּ
 אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶל־נָשִׁיאֵי הָעֵדָה לֵאמֹר:
 וְאַתָּה בְּנֵי גֵד יוֹכְנָן וְאִיִּבֹן וְאִמְרוּ לְמֹשֶׁה וְלֹאֲלֶעָזָר כִּהְנָא
 וּלְבָרְכֵי כְנֻשָּׁתָא מִמִּיר: גַּ עֲטֹרוֹת וְרִיבֹן וַיַּעֲזֹר וְנִמְרָה
 וְחֻשְׁבֹּן וְאֶלְעָלָה וְשִׁבְם וְנָבֹן וְכָעֹן: מִכְּלָלָתָא וּמִלְבָּשָׁתָא
 וְכוּמָרִין וּבֵית נִמְרִין וּבֵית חֲשַׁבְנָא וּבַעֲלֵי דְכָבָא (וְכִימָא)
 וְסִיעַת בֵּית קִבְרָתָא דְמֹשֶׁה וּבָעֹן: דַּ הָאֲרִין אִשְׁרֵי הִכָּה
 יְהוָה לִפְנֵי עַמֹּת יִשְׂרָאֵל אֲרִין מִקְנֵה הוּא וְלַעֲבָדִיד מִקְנֵה:
 אֲרַעָא דִּי מָחָא יִי יֵת יִתְבָּהָא קָדָם כְּנֻשָּׁתָא דִּישְׂרָאֵל אֲרַע
 כְּשָׂרָא לְבֵית בְּעִיר הִיא וְלַעֲבָדִיד אֵית בְּעִיר: הַ וַיֹּאמְרוּ
 אִם־מִצָּאנוּ חֹן בְּעֵינֵיד יִמֹּן אֶת־הָאֲרִין הַזֹּאת לַעֲבָדִיד
 לְאַחֲזָה אֶל־תַּעֲבָרְנוּ אֶת־הִירְדֵּן: וְאִמְרוּ אִם אֲשַׁכְנָא
 רַחֲמִין בְּעֵינֵיד תִּתְּיָהִיב יֵת אֲרַעָא הַדָּא לַעֲבָדִיד לְאַחֲסָנָא
 לֹא תַעֲבָרְנָא יֵת יִירְדָּנָא: וַיֹּאמְרוּ מֹשֶׁה לְבְנֵי־גֵד וּלְבְנֵי
 רְאֹבֵן הָאֲחִיכֶם יִבְאוּ לְמַלְחָמָה וְאַתֶּם תֵּשְׁבוּ פֹה: וְאִמְרוּ
 מֹשֶׁה לְבְנֵי גֵד וּלְבְנֵי רְאֹבֵן הָאֲחִיכֶם יַעֲלוּן לְקִרְבָּא וְאַתֶּם
 תִּתְּיָבוּן הַכָּא: זַ וְלָמָּה כְּתִיב תְּנוּאוֹן קְרִי תְּנִיאוֹן אֶת־לֵב
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַעֲבֹל אֶל־הָאֲרִין אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם יְהוָה: וְלָמָּה
 תּוֹנוּן יֵת לָבָא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִלְּמַעַבֵּר לְאַרְעָא דִּיהִיב לַהוּן
 יִי: ח פֹּה עָשׂוּ אֲבֹתֵיכֶם בְּשַׁלְחִי אֲתֶם מִקְדָּשׁ בְּרַנְעָא לְרֹאוֹת
 אֶת־הָאֲרִין: כְּדִין עָבְדוּ אֲבֹתְהוֹן כַּד שְׁלַחִית יְהוָה
 מִרְקָם גִּיאָה לְמַחְזֵי יֵת אֲרַעָא: ט וַיַּעֲלֵו עַד־נַחַל אֲשַׁפּוֹל
 וַיִּרְאוּ אֶת־הָאֲרִין וַיִּנְאוּ אֶת־לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבַלְתִּירְבֹּא
 אֶל־הָאֲרִין אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם יְהוָה: וְסִלְקוּ עַד נַחֲלָא
 דְּאַחַכְלָא וְחָזוּ יֵת אֲרַעָא וְאוֹנִיּוּ יֵת לָבָא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדִיל
 דְּלֹא לְמַעַל לְאַרְעָא דִּיהִיב לַהוּן יִי: י וַיַּחֲרִיֵּף יְהוָה בְּיוֹם
 הַהוּא וַיִּשְׁכַּע לֵאמֹר: וְתִקְףָּ רִגְזָא דִּי בְיוֹמָא הַהוּא וְקִיִּים
 לְמִיר: יא אִם־יִרְאוּ הָאֲנָשִׁים הָעֲלִים מִמִּצְרַיִם מִכּוֹן
 עֲשָׂרִים שָׁנָה וְלַמַּעֲלָה אֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁפָּעֵתִי לְאַבְרָהָם
 לְיִצְחָק וְלַיַּעֲקֹב כִּי לֹא־מָלְאוּ אַחֲרָי: אִם יַחֲזוּן גְּבָרִיא
 דְּסִלְקוּ מִמִּצְרַיִם מִכּוֹן עֲשָׂרִין שָׁנִין וְלַעֲלָא יֵת אֲרַעָא דִּי
 קִימִית לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיַּעֲקֹב אֲרִי לֹא אֲשַׁלִּימוּ בְּתַר
 דְּחִלְתִּי: יב בְּלָתִי כָלִב כְּרִיפְנָה חֲקֻנִי וַיְהוֹשֶׁעַ בְּרִגְוֹן כִּי
 מָלְאוּ אַחֲרֵי יְהוָה: אֵלֶּהֶן כָּלִב בְּרִיפְנָה קִנְזָא וַיְהוֹשֶׁעַ
 בְּרִיפְנָה אֲרִי אֲשַׁלִּימוּ בְּתַר דְּחִלְתָּא דִּי: גַּ וַיַּחֲרִיֵּף יְהוָה
 בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּנְעַם בְּמִדְבָּר אֲרַבָּעִים שָׁנָה עַד־תֵּת כָּל־הַדּוֹר

הַעֲשֶׂה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה: וְתִקְףָּ רִגְזָא דִּי בְיִשְׂרָאֵל
 וַיַּחֲרִיֵּף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל אֲרַבָּעִים שָׁנִין עַד דְּסָף כָּל דְּרָא דְּעָבִיד
 דְּבִישׁ קָדָם יִי: דַּ וְהִנֵּה קִמְתֶּם תַּחַת אֲבֹתֵיכֶם תְּרִבּוֹת
 אֲנָשִׁים חֲטָאִים לְסַפּוֹת עוֹד עַל חֲרוֹן אַפֵּי־יְהוָה אֶל־
 יִשְׂרָאֵל: וְהָא קִמְתוּן חֲלָף אֲבֹתְהוֹן תְּלִמִידֵי גְבָרִיא
 חֲבִינָא לְאוֹסָפָא עוֹד עַל תִּקְוָף רִגְזָא דִּי לְיִשְׂרָאֵל: טו כִּי
 תֵּשְׁבוּן מִאֲחֲרֵיו וְיִסָּף עוֹד לְחִיָּחוּ בְּמִדְבָּר וְשַׁחַתֶּם
 לְכָל־הָעָם הַזֶּה: אֲרִי תִתְּיָבוּן מִבְּתַר דְּחִלְתָּא וְיִסָּף עוֹד
 לְאַחֲרֵיהוֹן בְּמִדְבָּרָא וְתַחֲבִלֵּן לְכָל עַמָּא הָרִין: טז וַיִּנְשְׂאוּ
 אֲלֵיו וַיֹּאמְרוּ גְּדֵרֵת צִאן נִבְנָה לְמִקְנֵה פֹה וְעָרִים לְמִשְׁכָּנֵה:
 וְקָרִיבוּ לְנֹתָה וְאִמְרוּ חֲטָרִין דְּעָן נִבְנֵי לְבַעֲרִינָא הַכָּא
 וְקָרוּן לְטַפְלָנָא: זַ וְאַנְחֵנוּ נַחֲלֵין חֲשִׁים לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
 עַד אֲשֶׁר אִם־יִתְּיָבוּ אֲלֵי־מִקְוָמָם וְיִשְׁכּוּ טַפְלֵנוּ בְּעָרֵי
 הַמִּבְצָר מִפְּנֵי יִשְׁכֵּי הָאֲרִין: וְאַנְחֵנוּ נִבְנְדוּ מִבְּעֵין קָדָם בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל עַד דִּי נַעֲלִינוּן לְאַתְרֵיהוֹן וְיִתְּיָבוּן טַפְלָנָא בְּקָרוּן
 כְּרִיבֹן מִן קָדָם יִתְּיָבִי אֲרַעָא: יח לֹא נִשְׁכּוּ אֶל־בְּתִינֵנוּ עַד
 הַתְּנַחֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ נַחֲלָתוֹ: לֹא נָתוּב לְבִיתָנָא עַד
 דִּיחֲסִנּוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גְּבַר אֲחִסְנָתָה: יט כִּי לֹא נִנְחַל אֲתֶם
 מַעֲבֹר לִירְדֵּן וְהִלָּחָה כִּי בָּהָה נַחֲלָנוּ אֲלֵינוּ מַעֲבֹר הִירְדֵּן
 מִזִּרְחָה: אֲרִי לֹא נַחֲסִין עִמְהוֹן מַעֲבָרָא לִירְדָּנָא וְלִהֲלֹא
 אֲרִי קָבְלָנָא אֲחִסְנָתָנָא לָנָא מַעֲבָרָא לִירְדָּנָא מִדִּינְחָא: פ
 רִבְעִי כַּ וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה אִם־תַּעֲשִׂיוּן אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה
 אִם־תַּחֲלִצוּ לִפְנֵי יְהוָה לְמַלְחָמָה: וְאִמְרוּ לַהוּן מֹשֶׁה אִם
 תַּעֲבָדוּן יֵת פִּתְמָמָא הָרִין אִם תִּתְּיָבוּן קָדָם עַמָּא דִּי
 לְקִרְבָּא: כא וְעָבֹר לָכֶם כָּל־חֲלוּץ אֶת־הִירְדֵּן לִפְנֵי יְהוָה עַד
 הוֹרִישוּ אֶת־אִיְכָיו מִפְּנֵיו: וַיַּעֲבֹר לָכּוֹן כָּל דְּמִנְרוּ יֵת יִירְדָּנָא
 קָדָם עַמָּא דִּי עַד דִּיתְרָף יֵת בַּעֲלֵי דְבִבּוּחֵי מִן קְדַמּוּחֵי:
 כב וְכַכְּשָׁה הָאֲרִין לִפְנֵי יְהוָה וְאַחַר תֵּשְׁבוּ וְהִיִּיתֶם נִקְמָם
 מִיְהוָה וּמִיִּשְׂרָאֵל וְהִיִּיתָה הָאֲרִין הַזֹּאת לָכֶם לְאַחֲזָה לִפְנֵי
 יְהוָה: וְתִתְּקַבֵּשׁ אֲרַעָא קָדָם עַמָּא דִּי וְתַר כֵּן תִּתְּיָבוּן
 וְתִתְּיָבוּן וְכָאִין מִן קָדָם יִי וּמִיִּשְׂרָאֵל וְתִהִי אֲרַעָא הַדָּא לָכּוֹן
 לְאַחֲסָנָא קָדָם יִי: כג וְאִם־לֹא תַעֲשִׂיוּן כֵּן הִנֵּה חֲטָאתֶם
 לַיהוָה וְדַעוּ חֲטָאתְכֶם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֲתֶכֶם: ואם לא
 תַּעֲבָדוּן כֵּן הָא חֲבִיתוֹן קָדָם יִי וְדַעוּ חֲבִיתְכֹן דִּי תִשְׁפַּח
 יִתְּיָבוּן: כד בְּנִירְלָכֶם עָרִים לְטַפְלָכֶם וְגְדֵרֵת לְעִנְיָכֶם וְהִיִּצָּא
 מִפִּיכֶם תַּעֲשִׂוּ: כה לָכּוֹן קָרוּן לְטַפְלָכֹן וְחֲטָרִין לְעִנְיָכֹן

וידפוק מפומכון מעבדון: כה ויאמר בניגד ובני ראובן אלמשה לאמר עבדיך יעשו פאשר אדני מצוה: ואמרו בני גד ובני ראובן למשה למימר עבדיך יעבדון קמא די רבוני מפקד: כו ספנו נשינו מקננו וכל בהמתנו יהיושם בערי הגלעד: טפלנא נשנא גיתנא וכל בעינא יהון תמן בקרוי גלעד: כו ועבדיך יעברו כלחוי צבא לפני יהוה למלחמה פאשר אדני דבר: ועבדיך יעבדון כל מזרו חילא קדם עמא דיי לקרבא קמא די רבוני ממלל: כה ויצו להם משה את אלעזר הכהן ואת יהושע בןנון ואת ראשי אבות המפות לבני ישראל: ופקיד להון משה את אלעזר כהנא ואת יהושע בר נון ואת רישי אבהת שבטיא לבני ישראל: כט ויאמר משה אליהם אסיעברו בניגד ובני ראובן: איתכם אתהוירון כלחוי למלחמה לפני יהוה ונכבשה הארץ לפניכם ונתתם להם אתארץ הגלעד לאחיה: ואמר משה להון אם יעבדון בני גד ובני ראובן עמכון את ירדנא כל דמזרו לקרבא קדם עמא ותתקבש ארעא קדמיכון ותתנון להון את ארעא דגלעד לאחסנא: ל ואם לא יעברו חלוצים אתכם ונאחזו בחכם בארץ כנען: ואם לא יעבדון מזרזין עמכון ויחסנון ביניכון בארעא דכנען: לא ויענו בניגד ובני ראובן לאמר את אשר דבר יהוה אלעבדיך כן נעשה: ואתיבו בני גד ובני ראובן למימר את די מליל יי לעבדיך כן נעבד: לב נחנו נעבר חלוצים לפני יהוה ארץ כנען ואתנו אחזת נחלתנו מעבר לירדן: נחנא נעבר מזרזין קדם עמא דיי לארעא דכנען ועמנא אחזת אחסנתנא מעברא לירדנא: לא ויתן להם משה לבניגד ולבני ראובן ולחצי שבט מנשה בניוסף את ממלכת סיחון מלך האמורי ואת ממלכת עוג מלך הבשן הארץ לעריה כנבלת ערי הארץ סביב: ויתב להון משה לבני גד ולבני ראובן ולפלגות שבטא דמנשה בר יוסף את מלכות סיחון מלכא דאמוראא ואת מלכות עוג מלכא דמתנן ארעא לקרוהא בתחומין קרוי ארעא סחור סחור: לו ובני בניגד את דייבן ואתעטרת ואת ערער: ובני בני גד את דייבן ואתעטרת ואת ערער: לה ואתעטרת שופן ואתעטרת ויגבהה: ואת עטרת שופן ואת ערער ורמתא: לו ואתבית נמרה ואתבית הרן ערי מבצר וגדרת צאן: ואת בית

נמרה ואת בית הרן קרוין קריכן וחסרין דען: לו ובני ראובן בנו אתחשבון ואתאלעלא ואת קרייתים: ובני ראובן בנו את חשבון ואת אלעלא ואת קרייתים: לח ואת נבו ואתבעל מעון מוסבת שם ואתשבמה ויקראו בשמות אתשמות הערים אשר בנו: ואת נבו ואת בעל מעון מקפן שמקן ואת שבמה וקרו בשמהן את שמותה קרויא די בנו: לו וילכו בני מכיר בןמנשה גלעד וילבדו ויורש אתהאמורי אשרבה: ואזלו בני מכיר בר מנשה גלעד וכבשוה ומרדו את אמוראא די בה: מ ויתן משה אתהגלעד למכיר בןמנשה וישב בה: ויתב משה את גלעד למכיר בר מנשה ויתב בה: מא ויאיר בןמנשה הלך וילבד אתחיותיהם ויקרא אתהן חות יאיר: ויאיר בר מנשה אצל וכבש את פכגיהון וקרא יתהן פכגני יאיר: מב ונבח הלך וילבד אתקנת ואתפנתיה וקרא לה נבח בשמו: נגבא אצל וכבש את קנת ואת פכגנא וקרא לה נבח בשמה: קי"ב פסוקים, בקי"ב יק"ב סימן.

א אלה מסעי בניישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם ביד משה ואהרן: אליו משלגי בני ישראל די נפקו מארעא דמצרים לחיליהון בידא דמשה ואהרן: ב וכתב משה אתמוצאיהם למסעיהם עלפי יהוה ואלה מסעיהם למוצאיהם: וכתב משה את מסעיהם למסעיהם על מיקרא דיי ואליו משלגיהון למפקגיהון: ג ויסעו מרעמסס בחדש הראשון בחמשה עשר יום לחדש הראשון ממחרת הפסח יצאו בניישראל ביד רמה לעיני כלמצרים: ונטלו מרעמסס בירחא קדמא בחמשה עשר יומא לירחא קדמא מבתר פסחא ונפקו בני ישראל בריש גלי לעיני כל מצראי: ד ומצרים מקברים את אשר הפך יהוה בהם כלבכור ובאלהיהם עשה יהוה שפטים: ומצראי מקברין את די קטל יי בהון כל בויכרא ובטעותהון עבד יי דינין: ה ויסעו בניישראל מרעמסס ויחנו בסבת: ונטלו בני ישראל מרעמסס ושרו בסבת: ו ויסעו מסבת ויחנו באתם אשר בקצה המדבר: ונטלו מסבת ושרו באתם די בסטר מדברא: ו ויסעו מאתם וישב עלפי החירות אשר עלפני בעל צפון ויחנו לפני מגדל: ונטלו מאתם ויב על פום חירתא די קדם בעל צפון ושרו קדם מגדל: ח ויסעו מפני החירות ויעברו

בתוֹד־הַיָּם הַמִּדְבָּרָה וַיֵּלְכוּ דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבַּר אַתֶּם
וַיַּחֲנוּ בְּמִרְהָ: וַיִּטְלוּ מִן פֹּה חִירְתָּא וַעֲבְרוּ בְּגוֹ יִמָּא
לַמִּדְבָּרָא וַאֲזָלוּ מִהַלֵּךְ תֵּלְתָא יוֹמִין בְּמִדְבָּרָא דְאַתֶּם וַיִּשְׂרוּ
בְּמִרְהָ: ט וַיִּסְעוּ מִמִּרְהָ וַיָּבֹאוּ אֵילָמָה וְכֵאלִם שְׁתֵּים
עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיַּחֲנוּ־שָׁם: וַיִּטְלוּ
מִמִּרְהָ וַאֲתוּ לְאֵילִם וּכְאֵילִם תְּרִי עֶשֶׂר מְבוֹעֵין דְּמִין
וְשִׁבְעֵין דְּקָלִין וַיִּשְׂרוּ תַּמָּן: י וַיִּסְעוּ מֵאֵילִם וַיַּחֲנוּ עַל־יַם־
סוּף: וַיִּטְלוּ מֵאֵילִם וַיִּשְׂרוּ עַל יִמָּא דְסוּף: יא וַיִּסְעוּ
מִיַּם־סוּף וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר־סִין: וַיִּטְלוּ מִיִּמָּא דְסוּף וַיִּשְׂרוּ
בְּמִדְבָּרָא דְסִין: יב וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַּר־סִין וַיַּחֲנוּ בְּדַפְקָה:
וַיִּטְלוּ מִמִּדְבָּרָא דְסִין וַיִּשְׂרוּ בְּדַפְקָה: יג וַיִּסְעוּ מִדַּפְקָה
וַיַּחֲנוּ בְּאֵלוּשׁ: וַיִּטְלוּ מִדַּפְקָה וַיִּשְׂרוּ בְּאֵלוּשׁ: יד וַיִּסְעוּ
מֵאֵלוּשׁ וַיַּחֲנוּ בְּרַפִּידִם וְלֹא־הָיָה שָׁם מַיִם לָעָם לְשִׁתּוֹת:
וַיִּטְלוּ מֵאֵלוּשׁ וַיִּשְׂרוּ בְּרַפִּידִם וְלֹא הָיָה תַּמָּן מַיָּא לַעֲמָא
לְמִשְׁתֵּי: טו וַיִּסְעוּ מִרַפִּידִם וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר סִינִי: וַיִּטְלוּ
מִרַפִּידִם וַיִּשְׂרוּ בְּמִדְבָּרָא דְסִינִי: טז וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַּר סִינִי
וַיַּחֲנוּ בְּקִבְרַת הַתְּאֵנָה: וַיִּטְלוּ מִמִּדְבָּרָא דְסִינִי וַיִּשְׂרוּ
בְּקִבְרֵי דְמִשְׁאֲלִי: יז וַיִּסְעוּ מִקִּבְרַת הַתְּאֵנָה וַיַּחֲנוּ בְּחֻצְרַת:
וַיִּטְלוּ מִקִּבְרֵי דְמִשְׁאֲלִי וַיִּשְׂרוּ בְּחֻצְרַת: יח וַיִּסְעוּ מִחֻצְרַת
וַיַּחֲנוּ בְּרַתְמָחָה: וַיִּטְלוּ מִחֻצְרַת וַיִּשְׂרוּ בְּרַתְמָחָה: יט וַיִּסְעוּ
מִרַתְמָה וַיַּחֲנוּ בְּרָמָן פְּרִיז: וַיִּטְלוּ מִרַתְמָה וַיִּשְׂרוּ בְּרָמָן
פְּרִיז: כ וַיִּסְעוּ מִרָמָן פְּרִיז וַיַּחֲנוּ בְּלִבְנָה: וַיִּטְלוּ מִרָמָן פְּרִיז
וַיִּשְׂרוּ בְּלִבְנָה: כא וַיִּסְעוּ מִלִּבְנָה וַיַּחֲנוּ בְּרַסָּה: וַיִּטְלוּ
מִלִּבְנָה וַיִּשְׂרוּ בְּרַסָּה: כב וַיִּסְעוּ מִרַסָּה וַיַּחֲנוּ בְּקַהֲלָתָה:
וַיִּטְלוּ מִרַסָּה וַיִּשְׂרוּ בְּקַהֲלָתָה: כג וַיִּסְעוּ מִקַּהֲלָתָה וַיַּחֲנוּ
בְּתַרְשִׁפָּר: וַיִּטְלוּ מִקַּהֲלָתָה וַיִּשְׂרוּ בְּטוּרָא דְשִׁפָּר:
כד וַיִּסְעוּ מִתַּרְשִׁפָּר וַיַּחֲנוּ בְּחֻרְדָּה: וַיִּטְלוּ מִטוּרָא דְשִׁפָּר
וַיִּשְׂרוּ בְּחֻרְדָּה: כה וַיִּסְעוּ מִחֻרְדָּה וַיַּחֲנוּ בְּמַקְהֶלֶת: וַיִּטְלוּ
מִחֻרְדָּה וַיִּשְׂרוּ בְּמַקְהֶלֶת: כו וַיִּסְעוּ מִמַּקְהֶלֶת וַיַּחֲנוּ בְּתַחַת:
וַיִּטְלוּ מִמַּקְהֶלֶת וַיִּשְׂרוּ בְּתַחַת: כז וַיִּסְעוּ מִתַּחַת וַיַּחֲנוּ
בְּתַרְחָ: וַיִּטְלוּ מִתַּחַת וַיִּשְׂרוּ בְּתַרְחָ: כח וַיִּסְעוּ מִתַּרְחָ וַיַּחֲנוּ
בְּמַתְקָה: וַיִּטְלוּ מִתַּרְחָ וַיִּשְׂרוּ בְּמַתְקָה: כט וַיִּסְעוּ מִמַּתְקָה
וַיַּחֲנוּ בְּחֻשְׁמִנָּה: וַיִּטְלוּ מִמַּתְקָה וַיִּשְׂרוּ בְּחֻשְׁמִנָּה: ל וַיִּסְעוּ
מִחֻשְׁמִנָּה וַיַּחֲנוּ בְּמַסְרוֹת: וַיִּטְלוּ מִחֻשְׁמִנָּה וַיִּשְׂרוּ
בְּמַסְרוֹת: לא וַיִּסְעוּ מִמַּסְרוֹת וַיַּחֲנוּ בְּבִגְיָא יַעֲקֹן: וַיִּטְלוּ
מִמַּסְרוֹת וַיִּשְׂרוּ בְּבִגְיָא יַעֲקֹן: לב וַיִּסְעוּ מִבְּגִיָּא יַעֲקֹן וַיַּחֲנוּ בְּחֹר

הַגִּדְגָּד: וַיִּטְלוּ מִבְּגִיָּא יַעֲקֹן וַיִּשְׂרוּ בְּחֹר הַגִּדְגָּד: לא וַיִּסְעוּ
מִחֹר הַגִּדְגָּד וַיַּחֲנוּ בְּיִטְבַּתָּה: וַיִּטְלוּ מִחֹר הַגִּדְגָּד וַיִּשְׂרוּ
בְּיִטְבַּתָּה: לב וַיִּסְעוּ מִיִּטְבַּתָּה וַיַּחֲנוּ בְּעִבְרָנָה: וַיִּטְלוּ
מִיִּטְבַּתָּה וַיִּשְׂרוּ בְּעִבְרָנָה: לא וַיִּסְעוּ מִעִבְרָנָה וַיַּחֲנוּ בְּעִצִּין
גִּבְרָ: וַיִּטְלוּ מִעִבְרָנָה וַיִּשְׂרוּ בְּעִצִּין גִּבְרָ: לב וַיִּסְעוּ מִעִצִּין
גִּבְרָ וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר־עֵזָן הוּא קָרָשׁ: וַיִּטְלוּ מִעִצִּין גִּבְרָ
וַיִּשְׂרוּ בְּמִדְבָּרָא דְעֵזָן הוּא קָרָשׁ: לא וַיִּסְעוּ מִקָּרָשׁ וַיַּחֲנוּ בְּחֹר
הַחֹר בְּקֻצָּה אֶרֶץ אֲדוּם: וַיִּטְלוּ מִקָּרָשׁ וַיִּשְׂרוּ בְּחֹר טוּרָא
בְּסִיפֵי אֶרֶץ אֲדוּם: לא וַיֵּעַל אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אֶל־הָר הַחֹר
עַל־פִּי יְהוָה וַיָּמָת שָׁם בְּשֵׁנַת הָאֲרֻכָּעִים לְצֹאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בָּאֶחָד לַחֹדֶשׁ: וַיִּסַּק אֶהֱרֹן
כְּהֵנָּא לְהוֹר טוּרָא עַל מִימָרָא דִּי וַיָּמָת תַּמָּן בְּשֵׁנַת אֲרֻכָּעִין
לְמַפֵּק בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ דְּמִצְרַיִם בְּיִרְחָא חֲמִשָּׁעָה בְּחֹדֶשׁ
לְיִרְחָא: לא וַאֲהֲרֹן בֶּן־שֹׁלֵשׁ וְעֶשְׂרִים וַיָּמָת שָׁנָה בְּמָתוֹ
בְּחֹר הַחֹר: ואֶהֱרֹן בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִין וַיְחַלֵּת שְׁנִין כַּד מִית
בְּחֹר טוּרָא: מ וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מִלֵּךְ עֹרֵד וְהוּא־יֵשֵׁב בְּגִבְרָ
בְּאֶרֶץ כְּנַעַן כְּבֹא בְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַשְּׁמַע כְּנַעֲנָה מִלֵּבָא דְעֹרֵד
וְהוּא יָתֵב בְּדוּרִמָּא בְּאֶרֶץ דְּכְנַעַן בְּמִיתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:
מא וַיִּסְעוּ מִחֹר הַחֹר וַיַּחֲנוּ בְּצִלְמָנָה: וַיִּטְלוּ מִחֹר טוּרָא
וַיִּשְׂרוּ בְּצִלְמָנָה: מב וַיִּסְעוּ מִצִּלְמָנָה וַיַּחֲנוּ בְּפוּנִן: וַיִּטְלוּ
מִצִּלְמָנָה וַיִּשְׂרוּ בְּפוּנִן: מג וַיִּסְעוּ מִפוּנִן וַיַּחֲנוּ בְּאִבְתָּ:
וַיִּטְלוּ מִפוּנִן וַיִּשְׂרוּ בְּאִבְתָּ: מד וַיִּסְעוּ מֵאִבְתָּ וַיַּחֲנוּ בְּעֵי
הָעֲבָרִים בְּגִבְלוֹ מוֹאָב: וַיִּטְלוּ מֵאִבְתָּ וַיִּשְׂרוּ בְּמִגְזַת עֲבָרָא
בְּתַחֲסִים מוֹאָב: מה וַיִּסְעוּ מִעֵיִם וַיַּחֲנוּ בְּדִיבִן גֹּד: וַיִּטְלוּ
מִמִּגְזַתָּא וַיִּשְׂרוּ בְּדִיבִן גֹּד: מו וַיִּסְעוּ מִדִּיבִן גֹּד וַיַּחֲנוּ בְּעֵלְמֹן
דְּבִלְתִּימָה: וַיִּטְלוּ מִדִּיבִן גֹּד וַיִּשְׂרוּ בְּעֵלְמֹן דְּבִלְתִּימָה:
מז וַיִּסְעוּ מִעֵלְמֹן דְּבִלְתִּימָה וַיַּחֲנוּ בְּתַרְי הָעֲבָרִים לִפְנֵי נָבֹ:
וַיִּטְלוּ מִעֵלְמֹן דְּבִלְתִּימָה וַיִּשְׂרוּ בְּטוּרֵי דְעֲבָרָא דְקָדִם נָבֹ:
מח וַיִּסְעוּ מִתַּרְי הָעֲבָרִים וַיַּחֲנוּ בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן
יִרְחוֹ: וַיִּטְלוּ מִטוּרֵי דְעֲבָרָא וַיִּשְׂרוּ בְּמִישְׁרָא דְמוֹאָב עַל
יַרְדֵּנָא דִירְחוֹ: מט וַיַּחֲנוּ עַל־יַרְדֵּן מִבֵּית הַיְּשׁוּמֹת עַד אֲבֵל
הַיְּשׁוּמֹת בְּעֶרְבַת מוֹאָב: וַיִּשְׂרוּ עַל יַרְדֵּנָא מִבֵּית יְשִׁימוֹת
עַד מִישַׁר שְׁטִין בְּמִישְׁרָא דְמוֹאָב: ס
חֲמִישִׁי נ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל־יַרְדֵּן יִרְחוֹ
לֵאמֹר: וּמִלִּיל יֵי עִם מֹשֶׁה בְּמִישְׁרָא דְמוֹאָב עַל יַרְדֵּנָא
דִירְחוֹ לְמִימַר: נא דְבַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי

אתם עֲבָרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן: מִלֵּל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִמְרָה לָהוֹן אָרִי אֲתוֹן עֲבָרִין יֵת יִרְדְּנָא לְאַרְעָא דְכְנָעַן: נָב וְהוֹרִשְׁתֶּם אֶת־כְּלִישְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְאִבְדֶּתֶם אֶת כְּלִי־מִשְׁכִּיתֶם וְאֵת כְּלִי־צִלְמֵי מִסְכַּתְכֶם תִּאבְדּוּ וְאֵת כְּלִי־בְמוֹתֶם תִּשְׁמִידוּ: וְתִתְּרוּכּוֹן יֵת כָּל יְתִבִי אֶרְעָא מִן קְדָמִיכוֹן וְתִבְדּוּן יֵת כָּל בֵּית סִגְדָהוֹן וְיֵת כָּל צִלְמֵי מִתְּבַתְּהוֹן תִּבְדּוּן וְיֵת כָּל בִּמְתַּהוֹן תִּשְׁצוּן: נָב וְהוֹרִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ וְיִשְׁבַּתְּכֶם־בָּהּ כִּי לָכֶם נִתְּתִי אֶת־הָאָרֶץ לְרִשְׁתָּהּ אִתָּהּ: וְתִתְּרוּכּוֹן יֵת יְתִבִי אֶרְעָא וְתִתְּבִיכּוֹן בַּהּ אָרִי לָכוֹן יִתְּבִית יֵת אֶרְעָא לְמִירַת יִתָּה: נָב וְהִתְנַחֲלֶתֶם אֶת־הָאָרֶץ בְּגוֹרָל לְמִשְׁפַּחְתֵּיכֶם לְכָב תִּרְבּוּ אֶת־נִחְלָתוֹ וְלִמְעַט תִּמְעִיט אֶת־נִחְלָתוֹ אֶל־אֲשֶׁר־יָצָא לוֹ שְׁמָה הַגּוֹרָל לוֹ יִהְיֶה לְמִשְׁוֹת אֲבֹתֵיכֶם תִּתְנַחֲלוּ: וְתִחְסְנוֹן יֵת אֶרְעָא בְּעִדְכָא לְנִרְעִיתְכוֹן לְסִגְיָאֵי תִסְגִּינוֹן יֵת אֲחִסְנָתְהוֹן וְלִנְעִירֵי תִנְעִירוֹן יֵת אֲחִסְנָתְהוֹן לְדִיפּוֹק לָהּ תִמֵּן עִדְכָא דִּי לָהּ יִהְיֶה לְשִׁבְטֵי אֲבֵתְהוֹן תִּחְסְנוֹן: נָב וְאִם־לֹא תוֹרִישׁוּ אֶת־יִשְׁבְּבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְהָיָה אֲשֶׁר תוֹתִירוּ מֵהֶם לְשִׁבְּבִים בְּעֵינֵיכֶם וְלִנְעִינֵם בְּעִדְכֶם וְצִרְרוּ אֹתְכֶם עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם יֹשְׁבִים בָּהּ: וְאִם לֹא תִתְּרוּכּוֹן יֵת יְתִבִי אֶרְעָא מִן קְדָמִיכוֹן וְיִהְיֶה דִּי תִשְׁאָרוֹן מִנְהוֹן לְסִיעֵן נָטְלוֹן זָנוֹ לְקַבְלִיכוֹן וְלִמְשַׁרְנוֹן מִקְּפִנְכוֹן וְיַעֲקִינוֹן לָכוֹן עַל אֶרְעָא דִּי אֲתוֹן יְתִבִין בָּהּ: וְהָיָה כְּאֲשֶׁר דִּמְיִיתִי לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲעִשֶׂה לָכֶם: וְיִהְיֶה כְּמָא דִּי חֲשִׁבִית לְמַעֲבַד לָהוֹן אֲעַבַד לָכוֹן: פ א וְיִדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵ: ב צֹו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־אַתֶּם בָּאִים אֶל־הָאָרֶץ כְּנָעַן וְאֵת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּפֹּל לָכֶם בְּנִחְלָה אֶרֶץ כְּנָעַן לִנְבָלְתִּיהָ: פֶּקֶד יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִמְרָה לָהוֹן אָרִי אֲתוֹן עֲלִין לְאַרְעָא דְכְנָעַן דָּא אֶרְעָא דִּי תִתְפַּלֵּג לָכוֹן בְּאַחְסָנָא אֶרְעָא דְכְנָעַן לְתַחֲוִמָּהּ: ג וְהָיָה לָכֶם פֶּאֶת־יִגְבֹּב מִמִּדְבָּר צֹו עַל־יְדֵי אָדָם וְהָיָה לָכֶם גְּבוּל גִּבֹּב מִקְצֵה יִם־הַמֶּלַח קְדָמָה: וְיִהְיֶה לָכוֹן רוּחַ דְּרוּמָא מִמִּדְבָּרָא דְצֹו עַל תַּחֲוִמֵי אָדָם וְיִהְיֶה לָכוֹן תַּחֲוֹם דְּרוּמָא מִסְּפִי יָמָא דְמִלְחָא קְדוּמָא: ד וְנֹסֵב לָכֶם הַגְּבוּל מִגֹּב לְמַעְלָה עַקְרֵיבִים וְעֵבֶר צִנָּה כְּתִיב וְהָיָה קָרִי וְהָיוּ תוֹצְאוֹתֵי מִגֹּב לְקֹדֶשׁ בְּרִנָּע וְיָצָא חֲצֵר־אֲדָר וְעֵבֶר עֲצֻמָּנָה: וְיִסְחָר לָכוֹן תַּחֲוִמָא מְדוּמָא לְמִסְקָנָא דְעַקְרֵיבִים וְיַעֲבֹר לְצֹו וְיִהְיוּ מִפְּקָנֵיהִי

מְדוּמָא לְקָם גִּיָּאָה וְיַפּוֹק לְחֲצָר אֲדָר וְיַעֲבֹר לְעֲצֻמָּן: ה וְנֹסֵב הַגְּבוּל מִעֲצֻמָּן נִחְלָה מְצָרִים וְהָיוּ תוֹצְאוֹתֵי הַיָּמָה: וְיִסְחָר תַּחֲוִמָא מִעֲצֻמָּן לְנִחְלָה מְצָרִים וְיִהְיוּ מִפְּקָנֵיהִי לְיָמָא: ו גְּבוּל יָם וְהָיָה לָכֶם הַיָּם הַגָּדוֹל גְּבוּל וְהִיָּתִיהָ לָכֶם גְּבוּל יָם: וְתַחֲוֹם מְעַרְכָּא וְיִהְיֶה לָכוֹן יָמָא רַבָּא וְתַחֲוִמָה דִּין יִהְיֶה לָכוֹן תַּחֲוֹם מְעַרְכָּא: ז וְהִיָּתִיהָ לָכֶם גְּבוּל צִפּוֹן מִיָּהִים הַגָּדוֹל תַּתְּאוּ לָכֶם הַר הַהָר: ו דִּין יִהְיֶה לָכוֹן תַּחֲוֹם צִפּוֹנָא מִן יָמָא רַבָּא תַּכְנוּנוֹן לָכוֹן לְהַר טוֹרָא: ח מִהַר הַהָר תַּתְּאוּ לָכָא חֲמַת וְהָיוּ תוֹצְאוֹת הַגְּבוּל צִדְרָה: מִהַר טוֹרָא תַּכְנוּנוֹן לְמִשִּׁי חֲמַת וְיִהְיוּ מִפְּקָנֵיהִי דְתַחֲוִמָא לְעִדָּד: ט וְיָצָא הַגְּבוּל וְפָרְגָה וְהָיוּ תוֹצְאוֹתֵי חֲצָר עֵינָן וְהִיָּתִיהָ לָכֶם גְּבוּל צִפּוֹן: וְיַפּוֹק תַּחֲוִמָא לְזַפְרוֹן וְיִהְיוּ מִפְּקָנֵיהִי לְחֲצָר עֵינָן דִּין יִהְיֶה לָכוֹן תַּחֲוֹם צִפּוֹנָא: י וְהִתְּאוּתֶם לָכֶם לְגְבוּל קְדָמָה מִחֲצָר עֵינָן שְׁפָמָה: וְתַכְנוּנוֹן לָכוֹן לְתַחֲוֹם קְדוּמָא מִחֲצָר עֵינָן לְשִׁפְסָ: יא וְיִרְדְּ הַגְּבוּל מִשְׁפָּם הַרְבֵּלָה מִקְדָּם לְעֵין וְיִרְדְּ הַגְּבוּל וְיִתָּה עַל־כֶּתֶף יִם־כְּנָנִית קְדָמָה: וְיִחֲוֹת תַּחֲוִמָא מִשְׁפָּם לְרִבְלָה מִמִּדְנָח לְעֵין וְיִחֲוֹת תַּחֲוִמָא וְיִמְטִי עַל כִּיף יָם גִּגְסֵר קְדוּמָא: יב וְיִרְדְּ הַגְּבוּל לְיִרְדְּגָה וְהָיוּ תוֹצְאוֹתֵי יָם הַמֶּלַח וְאֵת תְּהִלָּה לָכֶם הָאָרֶץ לְגִבְלִיתָהּ סָבִיב: וְיִחֲוֹת תַּחֲוִמָא לְיִרְדְּנָא וְיִהְיוּ מִפְּקָנֵיהִי לְיָמָא דְמִלְחָא דָּא תִהִי לָכוֹן אֶרְעָא לְתַחֲוִמָּהּ סָחֹר סָחֹר: יג וְיָצָו מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר וְאֵת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּתְנַחֲלוּ אִתָּהּ בְּגוֹרָל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת לְתַשְׁעַת הַמִּשְׁוֹת וְחֲצִי הַמִּשְׁוֹת: וּפְקִיד מֹשֶ׈ה יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימְרֵ דָּא אֶרְעָא דִּי תִתְחַסְנוֹן יִתָּה בְּעִדְכָא דִּי פְקִיד יְיָ לְמִתֵּן לְתַשְׁעַת שְׁבָטִין וּפְלָגוֹת שְׁבָטָא: יד כִּי לָקְחוּ מִטָּה בְּנֵי הָרְאוּבֵנִי לְבֵית אֲבֹתָם וּמִטָּה בְּנֵי־הַגָּדִי לְבֵית אֲבֹתָם וְחֲצִי מִטָּה מִנְּשֵׂה לָקְחוּ נִחְלָתָם: אָרִי קִבְּלוּ שְׁבָטָא דְבְּנֵי רְאוּבֵן לְבֵית אֲבֵתְהוֹן וְשְׁבָטָא דְבְּנֵי גָד לְבֵית אֲבֵתְהוֹן וּפְלָגוֹת שְׁבָטָא דְמְנַשֶּׁה קִבְּלוּ אֲחִסְנָתְהוֹן: טו שְׁנֵי הַמִּשְׁוֹת וְחֲצִי הַמִּשְׁוֹת לָקְחוּ נִחְלָתָם מִעֵבֶר לְיִרְדֵּן יִרְחוֹ קְדָמָה מִזְרָחָה: תְּרִין שְׁבָטִין וּפְלָגוֹת שְׁבָטָא קִבְּלוּ אֲחִסְנָתְהוֹן מִעֵבֶר לְיִרְדְּנָא דִּירְחוֹ קְדוּמָא מְדִינָתָא: פ

שִׁישׁ טו וְיִדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵ: ז אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־יִנְחָלוּ לָכֶם אֶת־

הָאָרֶץ אֲלֶעזֶר הַכֹּהֵן וַיהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן: אֵלֶּיךָ שָׁמַח גְּבִרְיָא
 דִּי יַחֲסִינָן לְכוּן יְתָ אַרְעָא אֲלֶעזֶר בְּחָזֵק וַיהוֹשֻׁעַ בֶּר נִזְוִי:
 יְהוֹשֻׁעַ אַחֲרָי נְשִׂיא אַחֲרָי מִמֶּנֶּה תִּקְחֵהּ לְנַחֵל אֶת־הָאָרֶץ:
 וְרַבָּא חַד רַבָּא חַד מִשְׁבֻּטָּא תִּסְבֹּי לְאַחֲסָנָא יְתָ אַרְעָא:
 יְתָ וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים לְמִטָּה יְהוּדָה כָּלֵב בֶּן־יִפְנֶה:
 וְאֵלֶּיךָ שָׁמַח גְּבִרְיָא לְשִׁבְטָא דִּיהוּדָה כָּלֵב בֶּר יִפְנֶה:
 כַּ וְלִמִּטָּה בְּנֵי שְׁמֹעֶז שְׁמוּאֵל בֶּן־עֲמִיהוּד: וְלִשְׁבֻּטָּא דְבִנְיָ
 שְׁמֹעֶז שְׁמוּאֵל בֶּר עֲמִיהוּד: כַּ לְמִטָּה בְּנִימָן אֱלִידָד
 בֶּן־כְּסִלּוֹן: לְשִׁבְטָא דְבִנְיָמָן אֱלִידָד בֶּר כְּסִלּוֹן: כַּ וְלִמִּטָּה
 בְּנִימָן נְשִׂיא בְּנֵי בִּינְיָל: וְלִשְׁבֻּטָּא דְבִנְיָן רַבָּא בְּקִי בֶר
 יִגְלִי: כַּ לְבָנִי יוֹסֵף לְמִטָּה בְּנִימָנָשָׁה נְשִׂיא חֲנִיָּאל
 בֶּן־אֶפְרַי: לְבָנִי יוֹסֵף לְשִׁבְטָא דְבִנְיָמָן מְנָשָׁה רַבָּא חֲנִיָּאל בֶּר
 אֶפְרַי: כַּ וְלִמִּטָּה בְּנִימָנָשָׁה נְשִׂיא קִמְוָאל בֶּן־שַׁפְטָן:
 וְלִשְׁבֻּטָּא דְבִנְיָמָן רַבָּא קִמְוָאל בֶּר שַׁפְטָן: כַּ וְלִמִּטָּה
 בְּנִימָנָשָׁה נְשִׂיא אֱלִיעֶזֶר בֶּן־פְּרָנָח: וְלִשְׁבֻּטָּא דְבִנְיָמָן
 רַבָּא אֱלִיעֶזֶר בֶּר פְּרָנָח: כַּ וְלִמִּטָּה בְּנִימָנָשָׁה נְשִׂיא
 פְּלִטְיָאל בֶּן־עֶזֶר: וְלִשְׁבֻּטָּא דְבִנְיָמָן יִשְׁשָׁכָר רַבָּא פְּלִטְיָאל בֶּר
 עֶזֶר: כַּ וְלִמִּטָּה בְּנִימָנָשָׁה נְשִׂיא אַחִיהוּד בֶּן־שְׁלֵמִי:
 וְלִשְׁבֻּטָּא דְבִנְיָמָן אַחִיהוּד בֶּר שְׁלֵמִי: כַּ וְלִמִּטָּה
 בְּנִימָנָשָׁה נְשִׂיא פְּרָחָל בֶּן־עֲמִיהוּד: וְלִשְׁבֻּטָּא דְבִנְיָ
 נִפְתָּלִי רַבָּא פְּרָחָל בֶּר עֲמִיהוּד: כַּ וְלִמִּטָּה אַחֲרָי נְשִׂיא אַחֲרָי מִמֶּנֶּה תִּקְחֵהּ לְנַחֵל אֶת־הָאָרֶץ כְּנָעַן: אֵלֶּיךָ שָׁמַח גְּבִרְיָא
 לְאַחֲסָנָא יְתָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא דְכְּנָעַן: פֹּא וַיְדַבֵּר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה בְּעֶרְבַת מִזְבֵּחַ עֲלִי־יֶרֶדן יְרֵחוֹ לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי
 עִם מֹשֶׁה בְּמִישְׁרַיָּא דְּמִזְבֵּחַ עַל יֶרֶדן דִּירְחוֹ לְמִימְרָא:
 כַּ צֹּר אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָתַנּוּ לָלוֹם מִנְחָלָת אַחֲזָתָם עֲרִים
 לְשִׁבְתָּא וּמִגְרֵשׁ לְעָרִים סְבִיבְתֵיהֶם תִּתְּנוּ לָלוֹם: פֶּקֶד יְתָ
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִתְּנוּ לָלוֹאִי מִאֲחֻסְתָּא אַחֲזָתָהוֹן קְרוּיָן
 לְמִתְבִּי וְרוּחַ לְקְרוּיָא סְתִרְגִּיהוֹן תִּתְּנוּ לָלוֹאִי: גִּ וְהָיוּ
 הָעָרִים לָהֶם לְשִׁבְתָּא וּמִגְרֵשֵׁיהֶם יִהְיוּ לְכַהֲמָתָם וְלִרְכֻשָׁם
 וְלָכָל חֵיתָם: וְיִהְיוּ קְרוּיָא לְהוֹן לְמִתְבִּי וְרוּחִיהוֹן יִהְיוּ
 לְבִעֲרִיהוֹן וְלִקְנִיגִיָּהוֹן וְלָכָל חֵיתָהוֹן: דִּ וּמִגְרֵשֵׁי הָעָרִים
 אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לָלוֹם מִקְוֵי הָעִיר וְחֻצָּה אֵלֶּף אַמָּה סָבִיב:
 וְרוּחֵי קְרוּיָא דִּי תִתְּנוּ לָלוֹאִי מִכְּתָל קְרָתָא וּלְבָרָא אֵלֶּף
 אַמָּה סָחֹר סָחֹר: הִ וּמִדְּרֹתָם מִחוּץ לְעִיר אֶת־פֶּאֶת־קְרָמָה
 אֲלֹפִים בְּאַמָּה וְאֶת־פֶּאֶת־גִּבְּ אֲלֹפִים בְּאַמָּה וְאֶת־פֶּאֶת־

יִם אֲלֹפִים בְּאַמָּה וְאֶת־פֶּאֶת צִפּוֹן אֲלֹפִים בְּאַמָּה וְהָעִיר
 בְּתוֹךְ זֶה יִהְיֶה לָהֶם מִגְרֵשֵׁי הָעָרִים: וְתִמְשְׁחוּן מִבְּרָא
 לְקְרָתָא יְתָ רֹחַם קְדוּמָא תְּרִין אֲלִפִּין אַמָּה וְיְתָ רֹחַם דְּרוּמָא
 תְּרִין אֲלִפִּין אַמָּה וְיְתָ רֹחַם מַעְרָבָא תְּרִין אֲלִפִּין אַמָּה וְיְתָ
 רֹחַם צְפוֹנָא תְּרִין אֲלִפִּין אַמָּה וְקְרָתָא בְּמִצְעָא דִּין יְהִי
 לְהוֹן וְרוּחֵי קְרוּיָא: וְיִתְּנוּ הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לָלוֹם אֶת
 שְׁשִׁיעֲרֵי הַמִּקְלָט אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לָלוֹם שְׁמָה הַרְצָח וְעַלֵּיהֶם
 תִּתְּנוּ אַרְבָּעִים וּשְׁתֵּים עֶשְׂרִי: וְיְתָ קְרוּיָא דִּי תִתְּנוּ לָלוֹאִי
 יְתָ שִׁית קְרוּיָא שְׁזִבּוּתָא דִּי תִתְּנוּ לְמַעְרָק תִּמְנָן קְטוּלָא
 וְעַלֵּיהוֹן תִּתְּנוּ אַרְבָּעִין וּתְרִין קְרוּיָא: וְכָל־הָעָרִים אֲשֶׁר
 תִּתְּנוּ לָלוֹם אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה עֶשְׂרִי אֶתְּחֵן וְאֶת־מִגְרֵשֵׁיהֶן:
 כַּ קְרוּיָא דִּי תִתְּנוּ לָלוֹאִי אַרְבָּעִין וּתְמִנִּי קְרוּיָא יְתֵחֵן
 וְיְתָ רֹחִיהֶן: ח וְהָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ מִאֲחֻזָּתָא בְּנִימָנָשָׁה
 מֵאֵת הָרֶבַח תִּרְבּוּ וּמֵאֵת הַמַּעֲטָה תִּמְעָטוּ אִישׁ כְּפִי נַחֲלָתוֹ
 אֲשֶׁר יִנְחָלוֹ יִתְּנוּ מַעְרֵיו לָלוֹם: וְקְרוּיָא דִּי תִתְּנוּ מִאֲחֻזָּתָא
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן סִגְיָא תִּסְגּוּן וּמִן זַעֲרִי תִּתְּנוּ עִירוֹן גְּבִר כְּפֹם
 אַחֲסָנָא דִּי יַחֲסִינָן יִתְּנוּ מִקְרוּיָא לָלוֹאִי:

שְׁבִיעִי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה
 לְמִימְרָא: יְדַבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶמְרָתָא אֲלֵיהֶם כִּי אֲתֵם
 עֹבְרִים אֶת־יֶרֶדן אַרְעָא כְּנָעַן: מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְתִימְרָ לְהוֹן אֲרִי אֲתֹן עֹבְרִין יְתָ יֶרֶדָא לְאַרְעָא דְכְּנָעַן:
 יִי וְהָקְרִיתֶם לָכֶם עָרִים עֲרֵי מִקְלָט תִּתְּנוּ לָכֶם וְגַם שְׁמָה
 רָצַח מִכְּתָלָא בְּשִׁנְגָּה: וְיִתְּנוּ לָלוֹאִי לְכוּן קְרוּיָא קְרוּיָא
 שְׁזִבּוּתָא יְהוֹן לְכוּן וַיִּצְרֹק לְתִמְנָן קְטוּלָא דִּיקְטוּל נִפְשָׁא
 בְּשִׁלּוֹ: יִי וְהָיוּ לָכֶם הָעָרִים לְמִקְלָט מִגֹּאֵל וְלֹא יָמוּת הַרְצָח
 עַד־עֲמָדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה לְמִשְׁפָּט: וְיִהְיוּ לְכוּן קְרוּיָא לְשִׁבְתָּא
 מִגֹּאֵל דְּמָא וְלֹא יָמוּת קְטוּלָא עַד דִּיקוּם קְדָם כְּנִשְׁתָּא
 לְדִינָא: גִּ וְהָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ שְׁשִׁיעֲרֵי מִקְלָט תִּתְּנוּ
 לָכֶם: וְקְרוּיָא דִּי תִתְּנוּ שִׁית קְרוּיָא שְׁזִבּוּתָא יְהוֹן לְכוּן:
 יִי אֵת אֶת־שְׁלֹשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ מִעֲבָר לִירְדֵן וְאֵת־שְׁלֹשׁ
 הָעָרִים תִּתְּנוּ בְּאַרְץ כְּנָעַן עֲרֵי מִקְלָט תִּתְּנוּ: יְתָ תִּתְּנוּ
 קְרוּיָא תִּתְּנוּ מִעֲבָר לִירְדֵן וְיְתָ תִּתְּנוּ קְרוּיָא תִּתְּנוּ
 בְּאַרְעָא דְכְּנָעַן קְרוּיָא שְׁזִבּוּתָא יְהוֹן: טו לְבָנִי יִשְׂרָאֵל וְלִגְרָ
 וְלִתְּשֻׁבָּה בְּתוֹכָם תִּתְּנוּ שְׁשִׁיעֲרֵי הָאֵלֶּה לְמִקְלָט לָלוֹם
 שְׁמָה כָּל־מִכְּתָלָא בְּשִׁנְגָּה: לְבָנִי יִשְׂרָאֵל וְלִגְרָ
 וְלִתְּשֻׁבָּה בְּיִכּוּן יְהוֹן שִׁית קְרוּיָא הָאֵלֶּין לְשִׁבְתָּא

למצרורק לתמן כל דיקטול נפשא בשלו: טו ואם־בכלי
ברזל | הכהו וימת רצח הוא מות יומת הרצח: ואם במן
דפרזלא מכהי וקטלה קטולא הוא אתקטלא יתקטל
קטולא: ז ואם באבן יד אשר־ימות בה הכהו וימת רצח
הוא מות יומת הרצח: ואם באבנא דמתנסבא בידא
דהיא כמסת די ימות בה מכהי וקטלה קטולא הוא
אתקטלא יתקטל קטולא: יח או בכלי עז־יד אשר־ימות
בו הכהו וימת רצח הוא מות יומת הרצח: או במן דאע
דמתנסב בידא דהיא כמסת די ימות בה מכהי וקטלה
קטולא הוא אתקטלא יתקטל קטולא: יט גאל תדים הוא
ימית את־הרצח בפגעו־בו הוא ימתנו: גאל דמא הוא
יקטול ית קטולא פד אתחייב לה מן דינא הוא יקטלגה:
כ ואם־בשנאה יהדפנו אר־השליך עליו בצדיה וימת: ואם
בסנאה דחיה או רמא עלוהי בכמנא וקטלה: כא או
באיכה הכהו בידו וימת מות־יומת המכה רצח הוא גאל
תדים ימית את־הרצח בפגעו־בו: או בדכבו מכהי בידה
וקטלה אתקטלא יתקטל מכהי קטולא הוא גאל דמא
יקטול ית קטולא פד אתחייב לה מן דינא: כב ואם־בפפתע
בלאיאיכה הדפו אר־השליך עליו כל־כלי בלא צדיה:
ואם בתכף בלא דכבו דחיה או רמא עלוהי כל מן בלא
כמן לה: כג או בכל־אבן אשר־ימות בה בלא ראות ויפל
עליו וימת והוא לא־אויב לו ולא מבקש רעתו: או בכל
אבנא דהיא כמסת די ימות בה בלא חזי ורמא עלוהי
וקטלה והוא לא סגי לה ולא תבע בישתה: כד ושפטו
העדה בין המפה ובין גאל תדים על המשפטים האלה:
וידנון כנשפא בין מכהי ובין גאל דמא על דיניא
האלין: כה והצילו העדה את־הרצח מיד גאל תדים
והשיבו אתו העדה אל־עיר מקלטו אשר־נס שמה וישב
בה עד־מות הכהו הגדל אשר־משח אתו בשמן הקדש:
וישזבון כנשפא ית קטולא מיד גאל דמא ויטיבון יתה
כנשפא לקרית שזביתה די ערק לתמן ויתב בה עד דימות
פחנא רבא די רבי יתה במשח קודשא: כו ואם־יצא רצא
הרצח את־גבול עיר מקלטו אשר יגוס שמה: ואם מפק
יפוק קטולא ית תחום קרית שזביתה די ערק לתמן:
כו ומצא אתו גאל תדים מוחין לגבול עיר מקלטו ורצח
גאל תדים את־הרצח אין לו דם: וישפח יתה גאל דמא

מכרא לתחום קרית שזביתה ויקטול גאל דמא ית קטולא
לית לה דמא: כז כי בעיר מקלטו ישב עד־מות הכהו
הגדל ואחר־ימות הכהו הגדל ישוב הרצח אל־ארץ
אחזתו: ארי בקרית שזביתה יתב עד דימות פחנא רבא
ובתר דימות פחנא רבא יתוב קטולא לארע אחסנתה:
כט והיו אלה לכם לחקת משפט לדרתיכם בכל
מושבתיכם: ויהון אלין לכון לגזרת דין לדריכון בכל
מותכניכון: ל כל־מכה־נפש לפי עדים ירצח את־הרצח
ועד אחד לא־יענה כנפש למות: כל דיקטול נפשא לפום
סהדין יקטול ית קטולא וסהיד חד לא יסהר באנש
למקטל: לא ולא־תקחו כפר לנפש רצח אשר־הוא רשע
למות ביימות יומת: ולא תקבלון ממון על אנש קטול
די הוא חייב למקטל ארי אתקטלא יתקטל: לב ולא־תקחו
כפר לגוס אל־עיר מקלטו לשוב לשבת בארץ עד־ימות
הכהו: ולא תקבלון ממון למצורק לקרית שזביתה
למתוב למתב בארעא עד דימות פחנא: לג ולא־תחניפו
את־הארץ אשר אתם בה כי תדים הוא יחניף את־הארץ
ולארץ לא־יכפר לדם אשר שפד־בה פיראם ברם שפכו:
ולא תחייבון ית ארעא די אתון בה ארי דמא הוא מחייב
ית ארעא ולא־רעא לא מתכפר על דם ופי דאמשר בה
אלהן ברם אשדה: לד ולא תממא את־הארץ אשר אתם
ישבים בה אשר אני שכן בתוכה כי אני יהוה שכן בתוך
בני ישראל: ולא תסאבון ית ארעא די אתון יתבין בה די
שכינתי שריא בגוה ארי אנא יי דשכנתי שריא בגו בני
ישראל: פ א ויקרבו ראשי האבות למשפחת בני־גלעד
בן־מכיר בן־מנשה ממשפחת בני יוסף וידברו לפני משה
ולפני הנשאים ראשי אבות לבני ישראל: וקריבו רישי
אבהתא לזרעית בני גלעד בן מכיר בן מנשה מנזעית
בני יוסף ומלילו קדם משה וקדם ברכיא רישי אבהתא
לבני ישראל: ב ויאמרו את־אדני צוה יהוה לתת את
הארץ בגחלה בגורל לבני ישראל ואדני צוה ביהוה לתת
את־גחלת צלפהד אחינו לבנתיו: ואמרו ית רבנוי פקיד
יי למתן ית ארעא באחסנא בעדבא לבני ישראל ורבוני
אתפחד במימרא דיי למתן ית אחסנת צלפהד אחונא
לבנתה: ג והיו לאחד מבני שבטי בני־ישראל לגשים
ונגרעה נחלתן מנחלת אבותינו ונוסף על נחלת המטה

דאבוהא תהי לאנתו בדיל די גתון בני ישראל גבר
 אחסנת אבהתוהי: ט ולא תסב נחלה ממה למטה אחר
 בראש נחלתו ידבקו ממות בני ישראל: ולא תסחר
 אחסנא משבטא לשבטא אחרנא ארי גבר באחסנתה
 ידבקון שבטא דבני ישראל: כאשר צוה יהוה את
 משה בן עשו בנות צלפחד: כמא די פקיד יי ית משה
 בן עבדו בנת צלפחד:

מפטיר יא ותהיינה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונעה בנות
 צלפחד לבני דריון לנשים: ותואה מחלה תרצה וחגלה
 ומלכה ונעה בנת צלפחד לבני אחי אביון לנשים:
 יב ממשפחת בני מנשה בן יוסף היו לנשים ותהי נחלתן
 עלימטה משפחת אביון: מזרעית בני מנשה בר יוסף
 תואה לנשים ונות אחסנתה על שבטא זרעית אביון:
 יג אלה המצות והמשפטים אשר צוה יהוה ביד משה
 אל בני ישראל בערכת מואב על ידן ירחו: אלן
 פסודיא ודינא די פקיד יי בידא דמשה לנת בני ישראל
 במישריא דמואב על ידנא דירחו:

קל"ב פסוקים סכום פסוקי דספר במדבר אלף ומאתים
 ושמונים ושמונה. אפרח סימן. וחציו ודיה האיש אשר אבחר בו מטהו
 יפרח. ופרשיותיו עשרה. יי בדר נחנח סימן. וסדרו ל"ב. לב מהור
 ברא לי אלהים סימן. ופרקיו ל"ו. לו חכמו ישכילו זאת סימן. מנן
 הפתוחות שנים ותשעים, והסתומות ששים ושש, הכל מאה
 וחמשים ושמונה פרשיות. אני חלקך ונחלקך סימן.

אשר תהיינה להם ומגדל נחלתנו יגרע: ויהיון לחד
 מבני שבטא דבני ישראל לנשין ותתמנע אחסנתהון
 מאחסנת אבהתהון ותתוסף על אחסנת שבטא די תהיון
 להון ומעבד אחסנתא יתמנע: ד ואם יהיה היכל לבני
 ישראל ונוספה נחלתן על נחלת המטה אשר תהיינה
 להם ומנחלת מטה אבתינו יגרע נחלתן: ואם יהי יוכלא
 לבני ישראל ותתוסף אחסנתהון על אחסנת שבטא די
 תהיון להון ומאחסנת שבטא דאבהתהון יתמנע
 אחסנתהון: ה ויצו משה את בני ישראל עלי פי יהוה
 לאמר בן מטה בני יוסף דברים: ופקיד משה ית בני
 ישראל על מימרא דיי למימר זאת שבטא דבני יוסף
 ממללין: ו זה הדבר אשר צוה יהוה לבנות צלפחד לאמר
 לטוב בעיניהם תהיינה לנשים אף למשפחת מטה אביהם
 תהיינה לנשים: דין פתגמא די פקיד יי לבנת צלפחד
 למימר לדתקין בעיניהון תהיון לנשין ברם לזרעית
 שבטא דאביון תהיון לנשין: ז ולא תסב נחלה לבני
 ישראל ממה אל ממה פי איש נחלת מטה אבתי
 ידבקו בני ישראל: זלא תסחר אחסנא לבני ישראל
 משבטא לשבטא ארי גבר באחסנת שבטא דאבהתוהי
 ידבקון בני ישראל: ח וכל בית ירשת נחלה ממות בני
 ישראל לאחד ממשפחת מטה אביה תהיה לאשה למען
 יירשו בני ישראל איש נחלת אבתי: וכל ברתא ירתת
 אחסנא משבטא דבני ישראל לחד מזרעית שבטא

הפטרה לפרשת מטות בירמיה פרק א

א « דברי ירמיהו בן חלקיהו מן הכהנים אשר בענתות בארץ בנימן: כאשר היה דברי יהוה
 אליו בימי יאשיהו בן אמון מלך יהודה בשלש עשרה שנה למלוכו: ויהי בימי יהויקים
 בן יאשיהו מלך יהודה ערבתם עשתי עשרה שנה לצדקיהו בן יאשיהו מלך יהודה עד גלות
 ירושלים בחדש החמישי: ויהי דברי יהוה אלי לאמר: ה בטרם אצרך בבטן יעדתיך ובטרם
 תצא מרחם הקדשתיך נביא לגוים נתתיך: ו ואמר אהה אדני יהוה הנה לא ידעתי דבר פנינער
 אנכי: ויאמר יהוה אלי אל תאמר נער אנכי כי עלי פל אשר אשלחך תלך ואת כל אשר אצוך
 תדבר: ה אל תירא מפניהם בראתך אני להצילך נאם יהוה: ט וישלח יהוה את ידו ויגע עלי פי
 ויאמר יהוה אלי הנה נתתי דברי בפיו: י ראה הפקדתיך. תיום הוה עליהגוים ועליהממלכות
 לנתוש ולנתוץ ולהאבד ולהרוס לבנות ולנמוע: « ויהי דברי יהוה אלי לאמר מה אאתה ראה

יְרַמֶּיהוּ וְאָמַר מִקֵּל שֶׁקֶד אֲנִי רֹאֶה: ^ז וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלֵי הַיִּטְבֵּת לְרֹאשׁוֹ כִּי־שֶׁקֶד אֲנִי עַל־דְּבָרֶי לַעֲשׂוֹתוֹ: ^ח וַיְהִי דְבַר־יְהוָה | אֵלֵי שֵׁנִית לֵאמֹר מָה אַתָּה רֹאֶה וְאָמַר סִיר נְפוּחַ אֲנִי רֹאֶה וּפְנִי מִפְּנֵי צְפוּנָה: ^ט וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי מִצָּפוֹן תִּפְתָּח הָרְעָה עַל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: ^י כִּי | הִנְנִי קָרָא לְכָל־מְשֻׁפָּחוֹת מִמְּלָכוֹת צְפוּנָה נְאֻם־יְהוָה וְכָאוּ וְנִתְּנוּ אִישׁ כִּסְאוֹ פֶתַח | שְׁעָרֵי יְרוּשָׁלַם וְעַל כָּל־חֹמֹתֶיהָ סָבִיב וְעַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה: ^{יא} וּדְבַרְתִּי מִשְׁפָּטִי אוֹתָם עַל כָּל־רַעְתָם אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיִּקְמְרוּ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַמַּעֲשֵׂי יְדֵיהֶם: ^{יב} וְאַתָּה תֵּאָנֹר מִתֵּנִיד וְקִמַּת וּדְבַרְתָּ אֵלֵיהֶם אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲנִכִּי אֲצַוֶּה אֶל־תַּחַת מַפְנִיָּהֶם פֶּן־אֲחַתְּךָ לִפְנֵיהֶם: ^{יג} וְאֲנִי הִנֵּה נִתְּנִיד הַיּוֹם לְעִיר מִבְּצָר וּלְעִמּוּד בְּרוֹל וּלְחִמּוֹת נַחֲשֵׁת עַל־כָּל־הָאָרֶץ לְמַלְכִּי יְהוּדָה לְשָׂרִיהָ לְכַהֲנֶיהָ וּלְעַם הָאָרֶץ: ^{יד} וְנִלְחַמוּ אִלֵּיד וְלֹא־יִוָּכְלוּ לָךְ כִּי־אֲתָךְ אֲנִי נְאֻם־יְהוָה לְהַצִּילְךָ: ^{טו} וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: ^{טז} הֲלֹךְ וְקִרְאתָ בְּאוֹנֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה וְכִרְתִּי לָךְ חֶסֶד גְּעוּרֶיךָ אֲהַבַת כָּל־לִיתֶיךָ לְכַתֶּךָ אַחֲרֵי כִּמְדָּכָה בְּאָרֶץ לֹא זְרוּעָה: ^{יז} קִדַּשׁ יִשְׂרָאֵל לִיהוָה רֹאשִׁית תְּבוּאָתָה כָּל אֲכָלֹי יִאֲשֻׁמוּ רָעָה תִּבְא אֵלֵיהֶם נְאֻם יְהוָה:

הפטרה לפרשת מסעי בירמיה פרק ב

ז שָׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה בֵּית יַעֲקֹב וְכָל־מְשֻׁפָּחוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל: ^א כֹּה | אָמַר יְהוָה מִה־מִּצְאוֹ אֲבוֹתֵיכֶם בִּי עוֹל כִּי רָחֲקוּ מֵעָלַי וַיִּלְכּוּ אַחֲרֵי הַחֶבֶל וַיַּהֲפִלוּ: ^ב וְלֹא אָמְרוּ אִיָּה יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֶתְנוּ מֵאָרֶץ מִצְרַיִם הַמּוֹלִיד אֶתְנוּ בְּמִדְבָּר בְּאָרֶץ עַרְבָה וְשׁוּחָה בְּאָרֶץ צִיָּה וְצִלְמוֹת בְּאָרֶץ לֹא־עֵבֶר כֹּה אִישׁ וְלֹא־יִשָּׁב אָדָם שָׁם: ^ג וְאָבִיא אֶתְכֶם אֶל־אָרֶץ הַכַּרְמֶל לֵאכֹל פִּרְיָה וְטוֹבָה וּתְבָאוּ וּתִטְמָאוּ אֶת־אֶרְצִי וְנִחַלְתִּי שְׁמַתְם לְתוֹעֵבָה: ^ד הַכַּהֲנִים לֹא אָמְרוּ אִיָּה יְהוָה וְתַפְשִׁי הַתּוֹרָה לֹא יְדַעוּנִי וְהָרַעִים פָּשְׁעוּ בִּי וְהַנְּבִיאִים נָבְאוּ בִּפְעַל וְאַחֲרֵי לֹא־יִוָּעְלוּ הַלְכוּ: ^ה לָכֵן עַד אָרִיב אֶתְכֶם נְאֻם־יְהוָה וְאַת־בְּנֵי בָנִיכֶם אָרִיב: ^ו כִּי עֲבָדוּ אֲנִי כַתִּיִם וְרָאוּ וְקִדְּר שְׁלַחוּ וְהַתְּבוֹנְנוּ מָאֵד וְרָאוּ הֵן הִיטָה כְּזֹאת: ^ז הִתְיַמֵּיר גּוֹי אֱלֹהִים וְהָמָה לֹא אֱלֹהִים וַעֲמִי הַמִּיר כְּבוֹדוֹ כְּלוֹא יוֹעִיל: ^ח שְׁמוֹ שָׁמַיִם עַל־זֹאת וְשָׁעֲרוּ חֲרָבוֹ מָאֵד נְאֻם־יְהוָה: ^ט כִּי־שִׁתִּים רָעוֹת עָשָׂה עִמִּי אֲתִי עֲזָבוּ מְקוֹר | מַיִם חַיִּים לְחֵצֵב לֶחֶם בָּאֲרוֹת בָּאֲרֵת גִּשְׁבָּרִים אֲשֶׁר לֹא־יִכְלוּ הַמַּיִם: ^י הַעֲבֹד יִשְׂרָאֵל אִם־יִלֵּיד בֵּית הָהוּא מִדּוֹעַ הִיָּה לָבוֹ: ^{יא} עָלוּ יִשְׂאֲגוּ כַפָּרִים נִתְּנוּ קוֹלָם וַיִּשְׁתּוּ אֶרְצוֹ לְשִׁמְחָה עָרְיוּ נִצְתּוּ מִבְּלִי יִשָּׁב: ^{יב} גַּם־בְּנֵי־נֶגֶף וְתַחֲפָנְתָם יִרְעוּ קִדְקֹד: ^{יג} הֲלֹא־זֹאת תַּעֲשֶׂה־לָּךְ עֲזָבְךָ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּעַת מוֹלִכְךָ בְּדֶרֶךְ: ^{יד} וְעַתָּה מִה־לָּךְ לְדֶרֶךְ מִצְרַיִם לְשָׁתוֹת מִי שַׁחֲר וּמִה־לָּךְ לְדֶרֶךְ אֲשׁוּר לְשָׁתוֹת מִי נֶהֱר: ^{טו} תִּסְפֹּד רַעְתְּךָ וּמִשְׁבּוֹתֶיךָ תּוֹכְחֶךָ וְדַעִי וְרֹאִי כִי־רַע וְמָר עֲזָבְךָ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלֹא פָחַדְתִּי אִלֵּיד נְאֻם־אֲדֹנָי יְהוָה צְבָאוֹת: ^{טז} כִּי מַעֲוֹלָם שְׁבַרְתִּי עָלֶךָ נִתְקַתִּי מוֹסְרוֹתֶיךָ וְתֹאמְרִי לֹא אֶעֱבֹד כִּי עַל־כָּל־גִּבְעָה גְּבָהָה וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן אֵת צִיָּה זָנָה: ^{יז} וְאֲנֹכִי נִטְעִיתִךְ שׂוֹרֵק כְּלָה

זרע אמת ואיך נהפכת לי סורי הנפן נכריה: כ פי אמ־תכבס־ בְּתָר וְתַרְבִּי־לָךְ בְּרִית נִכְתָּם
עונך לפני נאם אדני יהוה: כ איך תאמרי לא נטמאתי אחרי הבעלים לא הלכתי ראי דרכך
בניא דעי מה עשית בכרה קלה משרכת דרכיה: כ פרה | למד מדבר באות נפשה שאפה
רוח תאנתה מי ישיבנה פל־מבקש־יה לא ייעפו בחדשה ימצאונה: כ מנעי רגלך מיחף וגרונך
מצמאה ותאמרי נואש לוא פי־אהבתי זרים ואחריהם אלך: כ פכשת גנב פי ימצא פן הכישו
בית ישראל המה מלכיהם שריהם וכהניהם ונביאיהם: כ אמרים לעץ אבי אתה ולאבן את
ילדתנו פי־פנו אלי ערף ולא פנים ובעת רעתם ואמרו קומה והושיענו: כ ואיה אלהיך אשר
עשית לך יקומו א־יושיעוך בעת רעתך פי מספר עריך היו אלהיך יהודה: ד א א־תשוב
ישראל | נא־יהוה אלי תשוב וא־תסיר שקוציך מפני ולא תגוד: ד ונשבעת חי־יהוה באמת
במשפט ובצדקה והתברכו כו גוים וכו יתהללו:

<<< המשך מעמוד 18

ובהשתתפות רבים, כולל נשים וילדים⁵¹.
עורך ה'סיום' יעורר בדבריו את המשתתפים
להוסיף בלימוד התורה ובנתינת צדקה וכן באהבת
ישראל⁵². וכדאי להסמיק את הדברים לנתינת
צדקה בפועל - לשים כסף בקופת צדקה⁵³, ובשבת
לתת אוכל ושתייה לנזקקים או לתת צדקה רוחנית
כמו עצה טובה או לימוד תורה⁵⁴.
במקומות שהדבר מתאים, רצוי לערוך אחרי
ה'סיום' סעודה והתועדות⁵⁵.

ושמחים באופנים שמותרים לפי ההלכה, ובראשם
שמחה לגמרה של תורה. לכן נוהגים לערוך בכל
יום מתשעת הימים (כולל גם בתשעה באב עצמו,
וכן בשבת שבתשעת הימים) סיומי מסכת. ומי
שלא יכול לסיים בעצמו, ישתתף במעמד 'סיום'
של אחרים.

מוטב לערוך סיום על מסכת שלמה בגמרא⁴⁹.
וכדאי לערוך סיומים על מסכתות שהסיום
 שלהן קל להסברה גם לאנשים פשוטים, כמו
מסכת תמיד (שהיא מסכת קלה והקצרה
ביותר) או מסכתות ברכות, נזיר, יבמות וכריתות
(שמסתיימות ב"כל בניך לימודי השם", שהוא
רעיון שאפשר לומר אותו בצורה פשוטה) - וכך
אפשר לשתף ב'סיום' אפילו יהודי שפוגשים
ברחוב או באמצע העבודה⁵⁰.

את חגיגת ה'סיום' יש לערוך בשמחה

51. 'התועדות' תשמ"ט ח"ד עמ' 108.
52. 'מאוצר המלך' ח"א עמ' 283. 'התועדות' תשמ"ג ח"ד עמ' 1849. ספר-
השיחות תנש"א ח"ב עמ' 708. ספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 564.
53. 'התועדות' תשמ"ח ח"ד עמ' 123.
54. סה"ש תשמ"ח ח"ב עמ' 565 והערה 127.
55. ספר-השיחות תנש"א ח"ב עמ' 733.

49. 'התועדות' תשמ"ט ח"ד עמ' 86. וראה גם 'התועדות' תש"נ ח"א
עמ' 97.
50. 'התועדות' תשמ"ח ח"ד עמ' 96.

לחיות עם הזמן

זמני השבוע

תאריך	עלות השחר		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה	צאת הכוכבים
	72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ז בתמוז	4.36	3.36	5.01	6.04	9.20	12.47	13.21	19.36.8	20.03
ז', כ"ח בתמוז	4.37	3.37	5.01	6.05	9.20	12.47	13.21	19.36.0	20.02
ח', כ"ט בתמוז	4.38	3.38	5.02	6.05	9.20	12.47	13.21	19.35.1	20.01
ט', א' במנחם-אב	4.38	3.39	5.03	6.06	9.21	12.47	13.20	19.34.3	20.00
י', ב' במנחם-אב	4.39	3.41	5.04	6.07	9.21	12.46	13.20	19.33.4	19.59
יא', ג' במנחם-אב	4.40	3.42	5.05	6.07	9.21	12.46	13.20	19.32.5	19.58
יב', ד' במנחם-אב	4.41	3.43	5.06	6.08	9.21	12.46	13.20	19.31.5	19.57
יג', ה' במנחם-אב	4.42	3.44	5.06	6.08	9.22	12.46	13.20	19.30.6	19.56

הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.

לוח ללימוד הרמב"ם

כ"ז בתמוז ה'תשפ"ד – ה' במנחם-אב ה'תשפ"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ז בתמוז	הלכות תרומות פרק י"ב.	הל' איטורי מזבח.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת קלוה. קלו.
ז'	כ"ח בתמוז	פרק יג-טו.	פרק ב.	מל"ת קלז.
ח'	כ"ט בתמוז	הלכות מעשר.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ג.	מ"ע קכז.
ט'	א' במנחם-אב	פרק ד-ו.	פרק ד.	מ"ע קכז.
י'	ב' במנחם-אב	פרק ז-ט.	פרק ה.	מ"ע קכז.
יא'	ג' במנחם-אב	פרק י"ב.	פרק ו.	מ"ע קכז.
יב'	ד' במנחם-אב	פרק יג-יד. הלכות מעשר שני ונטע רבעי.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ז.	מ"ע קכז. קכח. מל"ת קנב.
יג'	ה' במנחם-אב	פרק ב-ד.	הל' מעשה הקרבנות.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת קנ. קנא.

זמני הדלקת הנרות

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
מטות-מסעי	18:55	20:14	19:17	20:16	19:07	20:17	19:15	20:14
דברים - חזון	18:48	20:07	19:11	20:09	19:01	20:10	19:09	20:08

לזכות אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' **אברהם משה דייטש** והרה"ח ר' **גבריאל גופין** שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' **זלמן יודא** ור' **יוסף יצחק**,
בני הרה"ח ר' **שלום ישעי'** ע"ה **דייטש**